

ELÄVÄ KUVA OPPIMISEN VÄLINEENÄ

Kristillisten teemojen opettaminen Versova Puu ry:n lyhytelokuvien avulla

Hartikainen, Atte &
Mulkahainen, Arto

ELÄVÄ KUVA OPPIMISEN VÄLINEENÄ

Kristillisten teemojen opettaminen Versova Puu ry:n lyhytelokuvien avulla

Hartikainen, Atte
Mulkahainen, Arto
Opinnäytetyö, syksy 2013
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Hartikainen, Atte & Mulkahainen, Arto. Elävä kuva oppimisen välineenä. Kristillisten teemojen opettaminen Versova Puu ry:n lyhytelokuvien avulla. Diakonia-ammattikorkeakoulu, syksy 2013, 83 s., 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Sotkamon seurakunta on vuodesta 2006 alkaen valmistanut sanomallisia lyhytelokuvia nuorisotyömuotona elokuva-ammattilaisen johdolla; Versova Puu ry perustettiin noin vuoden 2008-2009 tienoilla, jotta koko elokuvatoimintaa voitiin pitää yllä. Toiminnan ideana on antaa nuorille mahdollisuus tehdä kristillinen elokuva, jonka he saavat käsikirjoittaa ja näytellä itse. Valmistuneet elokuvat ovat päätyneet muun muassa rippileireille opetuskäyttöön, jonka vuoksi Versova Puu ry:llä oli tarve materiaalipaketille, jonka avulla voisi analysoida ja käsitellä lyhytelokuvien teemoja ja aiheita opetusryhmän kanssa. Lähdimme valmistamaan materiaalipakettia Versova Puu ry:n toiveen pohjalta.

Lopullinen materiaalimme koostuu keskusteluun herättävistä kysymyksistä ja muutamasta toiminnallisesta tehtävästä. Kysymykset ja tehtävät liittyvät elokuvissa esiintyviin teemoihin. Sotkamon seurakunta tarjosi mahdollisuuden kokeilla kesän 2013 rippileireillä materiaaliamme ja lupasi antaa siitä palautetta. Palautetta emme saaneet kuitenkaan siinä muodossa kuin olimme olettaneet, eikä yhteistyötahomme vastannut yhteydenottoihimme enää; tämän vuoksi produktin tarpeellisuus jäi myös hieman epäselväksi prosessin loppuvaiheilla. Saimme kuitenkin muutamalta Sotkamon rippileireillä työskennelleeltä ohjaajalta lyhyen palautteen, jonka pohjalta kehitimme vielä työtämme. Päivitetyistä materiaalista saimme myönteistä palautetta muutamalta elokuvat nähneiltä nuorisotyöntekijöiltä. Kehitimme materiaalimme joka tapauksessa vankasti lähdekirjallisuuden pohjalta, jota esittelemme tässä opinnäyteraportissamme.

Asiasanat: produkti, kirkon nuorisotyö, elokuvakasvatus, audiovisuaalinen kerromuoto, kristillinen kasvatus, elokuvailmaisuus, lyhytelokuva.

ABSTRACT

Hartikainen, Atte and Mulkahainen, Arto. Movie as a Learning Tool. Teaching the Christian themes with Versova Puu's short movies. 83 p., 1 appendice. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The Lutheran Congregation of Sotkamo has made Christian short movies since 2006 as a tool for teaching different Christian themes in Church's Youth Work. Versova Puu registered association was founded around years 2008-2009 to allow the continuation of the activity. The basic idea is to provide a youth group the opportunity to write a manuscript (which contains Christian message) and act in the movie that is filmed by professional film director Miika J. Norvanto. Completed movies are now used as teaching material in confirmation camps all over Finland. Versova Puu registered association ordered a material package from us, which could be used as a tool to analyze the movies' message and themes in different situations, for example in confirmation camp's lesson. We decided to create a material for Versova Puu's movies.

Our material is based on questions and functional tasks relating to the themes seen in Versova Puu's movies. The Lutheran Congregation of Sotkamo was ready to test our new material at their Confirmation camps. They were prepared to give us some feedback after the camps. Although we did not receive the feedback as we had thought, because Versova Puu did not answer to our contacts anymore and therefore we weren't sure if our material was still needed. Couple youth leaders gave us a little feedback about the material we had written and we managed to improve our material a little. We were given positive feedback by a few youth leaders relating to the improved material. Our teaching material is based on the source material we read before creating any of our teaching material. We present the source material in the following text.

Key words: product, church's youth work, movie upbringing, audiovisual narration, christian upbringing, film expression, short movie.

SISÄLLYS

1	PRODUKTIN TAUSTA.....	7
2	ELOKUVA OPPIMISEN VÄLINEENÄ.....	8
2.1	Rippikoulu ja konstruktivistinen oppimiskäsitys.....	8
2.2	Elokuvien ja videoiden käyttö kasvatuksessa ennen ja nykyään	10
2.3	Elokuvan mahdollisuudet ja haasteet opetuskäytössä.....	12
2.3.1	Mahdollisuudet.....	12
2.3.2	Haasteet	13
2.4	Elokuvan sisältöanalyysi	14
2.5	Elokuvan kerronnan seuraaminen	15
2.5.1	Kognitiivinen malli.....	16
2.5.2	Hypoteesien tekeminen ja tarkastaminen.....	17
2.5.3	Motivaatiot – onnistuneen elokuvan elementtejä.....	18
3	AUDIOVISUAALISEN KERRONTA SEKÄ ELOKUVAILMAISU VERSOVA PUU RY:N ELOKUVATOIMINNASSA.....	20
3.1	Versova Puu ry:n elokuvatoiminta.....	20
3.1.1	Tausta.....	21
3.1.2	Merkitys	22
3.1.3	Hyöty.....	22
3.2	Kokemuksia elokuvan tekemisestä	23
3.3	Valmistuneiden elokuvien käyttö rippikoulutyössä	24
4	MATERIAALI VERSOVA PUU RY:N LYHYTELOKUVILLE	27
4.1	Tavoitteet ja kohderyhmä.....	27
4.2	Materiaalin luominen	28
4.3	Versova Puu ry:n lyhytelokuvat.....	31
4.3.1	Risteys.....	31
4.3.2	Lahjaksi annettu.....	32

4.3.3 Samarialainen.....	32
4.3.4 Isoveli.....	33
4.3.5 Tehtäviä lyhytelokuvan analysointiin	34
4.4 Palaute materiaalipakettiimme liittyen	34
5 PROSESSIN KUVAUS	36
6 POHDINTA	38
LÄHTEET	42
LIITE 1: Analyysimateriaali	46

1 PRODUKTIN TAUSTA

Vuonna 2007 osallistuimme yhdessä Sotkamon seurakunnan järjestämälle lyhytelokuva -leirille; leirin tarkoituksena oli koota nuorista ryhmä, joka valmistaisi seuraavan vuoden aikana noin 10 minuutin pituisen sanomallisen lyhytelokuvan elokuva-alan ammattilaisen johdolla. Vuonna 2008 julkaistiin työmme hedelmänä lyhytelokuva Risteys. Me molemmat olimme vielä tuohon aikaan suorittamassa lukion toista vuosikurssia. Lyhytelokuva tarkoittaa elokuvaa, joka on lyhyempi kuin kokoillan elokuva eli pitkä elokuva. Lyhytelokuva on oma taiteellinen ilmaisumuotonsa. Lyhytelokuvassa pätevät osittain samat säännöt ja lainalaisuudet kuin kokoillan elokuvassakin, mutta lyhytelokuvassa on mahdollista esittää pelkistettyjä tilanteita eli niin sanotusti ”toteuttaa yhtä ideaa”. (Juntunen 1997, 63.)

Risteys oli toinen valmistunut lyhytelokuva nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkajan ja elokuvantekijä Miika J. Norvannon yhteistyön tuloksena. Ensimmäinen valmistunut lyhytelokuva, Kultainen keskitie (2006) toimi pilottihankkeena, eikä toiminnan jatkosta ollut tämän jälkeen varmuutta. Risteys-projektilla oli ratkaiseva rooli elokuvatoiminnan jatkon kannalta, sillä se toimi ikään kuin lähtölaukauksena uusien lyhytelokuvien tekemistä varten. Vuodesta 2007 alkaen on Sotkamon seurakunnassa tehty vuosittain lyhytelokuvia uusien ryhmien kanssa, joten näin ollen audiovisuaalinen kerronta on sulautunut siellä yhdeksi nuorisotyömuodoksi ja se loi pohjan myös opinnäytetyöllemme; tavallaan kehittämään vielä eteenpäin koko toimintaa, mutta luoden myös uuden tuotteen. Risteys-projektin jälkeen elokuvatoiminnan vastaavaksi tahoksi perustettiin Versova Puury, jonka toiminnasta selitämme enemmän kappaleessa kolme.

Päädyimme lopulta vuoden 2010 syksynä opiskelemaan Diakonia-ammattikorkeakoulu Kauniaisten yksikköön Sosionomi-kirkon nuorisotyöntekijä koulutusohjelmaan. Jo ensimmäisten opiskeluviikkojen aikana päätimme yhdessä, että tekisimme opinnäytteen yhdessä liittyen jollain tavoin näihin lyhytelokuviin, joita Sotkamossa oli siihen mennessä tehty. Ensimmäisen opiskeluvuoden lopuksi menimme kesätöihin Sotkamon seurakuntaan kesälle 2011, jolloin keskustelimme elokuvista vastaavan nuorisotyöntekijän ja Versova Puu

ry:n varapuheenjohtaja, Kari-Pekka Vehkaojan kanssa opinnäyteideastamme. Hän innostui ideasta ja kertoi, että heillä olisi tarve saada kasaan materiaalipaketti, jonka avulla voisi purkaa valmistuneiden lyhytelokuvien viestejä ryhmälle. Elokuvien "purkamisella" Vehkaoja tarkoitti tässä tapauksessa sitä, että elokuvien sanoma, viesti ja teemat käsiteltäisiin ja analysoitaisiin materiaalipakettia hyödyntäen opettajan johdolla koko opetusryhmän kesken.

Tehtävä vaikutti selvältä. Pääsimme asiasta yhteisymmärrykseen ja sovimme, että lähdemme työstämään materiaalipakettia Versova Puu ry:n toiveen pohjalta. Produktin aihe oli meille muutenkin todella mieleinen, sillä pääsimme toteuttamaan samalla sitä tehtävää, johon Jeesus Kristus on meitä kaikkia kutsunut:

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28:18-20)

2 ELOKUVA OPPIMISEN VÄLINEENÄ

2.1 Rippikoulu ja konstruktivistinen oppimiskäsitys

Kun puhumme oppimisesta, niin on tärkeää tietää, millä tavalla me ymmärrämme oppimisen. Räsänen (2008, 289) esittää, että kaikessa kasvatus- ja opetus-työssä taustalla on jonkinlainen käsitys oppimisesta. Räsänen mukaan kasvat-tajan on oltava tietoinen omasta oppimisenäkemyksestään, koska se heijastuu kasvattajan suhtautumisessa kasvatettavaan ja hänen oppimisedellytyksiinsä. Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan selitystä tai teoriaa siitä, mitä oppiminen on, miten se tapahtuu ja mitä periaatteita siihen liittyy (Saarinen 1997, 50).

Koska produktimme materiaali on tarkoitettu käytettäväksi seurakunnan nuoriso-työssä ja rippikoulussa, halusimme tutustua siihen, miten käsitys oppimisesta ymmärretään Suomen evankelis-luterilaisen seurakunnan rippikoulutyössä. Ha-vaitsimme, että rippikoulusuunnitelma 2001 elämä – usko – rukous (Rippikoulu-suunnitelma 2001, 11–17) käsittää oppimisen pedagogisissa perusteissa kon-struktiivisen oppimiskäsityksen kautta.

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä oppiminen nähdään siten, että oppi-minen on oppijan aktiivista toimintaa ja prosessointia, jossa yksilö suhteuttaa uutta ainesta aikaisemmin oppimaansa ja vastaavasti aiemmin opittu vaikuttaa uuden aineksen tulkintaan ja ymmärtämiseen. Uutta tietoa sisäistetään käyttä-mällä aiemmin opittua tietoa siten, että se muuttaa jo olemassa olevia rakentei-ta ja käsityksiä. Perustana uuden oppimiselle on jo aiemmin opittu tieto, johon uusi opittava asia sijoitetaan. (Räsänen 2008, 290; Pruuki & Tirri 2004, 38–39; Saarinen 1997, 50–56.)

Oppijaa ei nähdä passiivisessa roolissa, johon tieto ja uudet asiat vain siirtyvät, vaan oppija nähdään pikemminkin aktiivisena tiedon muokkaajana. Oppiminen on konstruktiiivinen prosessi, jossa oppija valikoi, tulkitsee ja muokkaa uutta opittavaa jo itsellään olemassa olevan tiedon pohjalle ja rakentaa siitä kokonai-suuden. (Räsänen 2008, 290; Saarinen 1997, 51–57.) Oppija ei ole ikään kuin

tyhjä astia, johon kaadetaan tietoa, vaan oppija on aktiivisesti merkityksiä etsivä ja niitä rakentava toimia (Tynjälä 1999, 38).

Konstruktivistinen oppiminen on Saarisen (1997, 56) mukaan kytköksessä siihen tilanteeseen, jossa oppiminen tapahtuu. Oppimistilanteessa runsaalla sosiaalisella vuorovaikutuksella ryhmän jäsenten sekä opettajan välillä on oppimista vahvistava vaikutus. Oppija tutkii ympäristöään ja sen ilmiöitä, joka havainnollistaa hänen oppimistaan. Tynjälä (1999, 63) peräänkuuluttaa sitä, että vaikkakin yhteisen äidinkielen ja kulttuurin avulla ymmärrämme asioita usein samalla tavalla, niin omien erilaisten kokemuksiemme vuoksi samatkin asiat tulkitaan usein eri tavoin. Asioilla voi olla erilainen merkitys eri ihmisille, ja mielenkiinnon kohteet vaihtelevat ihmisten välillä. Keskeistä on ymmärtää, että kaikki eivät opi samoja asioita samoista sisällöistä. Tämän vuoksi on hyvä käyttää sellaista opiskelumenetelmää, jossa oppijoiden omat yksilölliset ja erilaiset tulkinnat joutuvat kohtaamaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Opettajan, ohjaajan tai aikuisen on tärkeää ymmärtää oma roolinsa oppimistilanteessa. Opettaja ei ole jakamassa ja siirtämässä tietoa, vaan hän auttaa ja ohjaa oppijan tiedon rakentumista (Hämäläinen & Nivala 2008, 93). Tietoa ei voida siirtää ihmiseltä toiselle, vaan oppijan tulee aina itse rakentaa ja luoda tietonsa (Pruuki & Tirri 2004, 42). Aikuinen ei ole ”tietäjän roolissa” antamassa valmiita vastauksia ja malleja, vaan sen sijaan hän on pikemminkin oppijan rinnalla ”kanssakyselijänä”. Tässä on toisaalta tärkeää muistaa, että tätä ajatusta ei viedä virheellisesti liian pitkälle siten, että lapsen annettaisiin vain itse etsiä uusia asioita ja oppia niistä ja aikuinen ei ole toteuttamassa oppimisen tueksi mitään toimintaan. Lapsi konstruoi eli rakentaa tietoa ja omaa maailmaa myös aikuisen johtamassa tilanteessa, eikä vain silloin, kun lapsi toimii itsenäisesti. Konstruktiivisen oppimisen lähtötilanteena on tietoisuus siitä, että lapset tuovat oppimistilanteeseen omat käsitykset, kokemukset ja elämäntodellisuuden. Opetus muodostuu teemoista, asiakokonaisuuksista ja kysymyksenasetteluista, joiden pohjalta uudet asiat jäsentyvät. On tärkeää tiedostaa, että konstruktiivisen oppimisen toteuttamiselle ei ole valmiita toimintatapoja, vaan toteuttamistavat voivat olla kovinkin erilaisia. (Saarinen 1997, 56–57.)

2.2 Elokuvien ja videoiden käyttö kasvatuksessa ennen ja nykyään

Elokuva taideteoksena on aika uusi ilmiö, sen nähdään syntyneen vuonna 1895 (Alanen 2007, 11). Tuona elokuvan ”syntymäpäivänä” joulukuun 28. päivä vuonna 1895 veljekset Auguste ja Louis Lumière antoivat ensimmäisen julkisen ja maksullisen elokuvanäytännön Pariisissa (Juntunen 1997, 126). Elokuva on määritelty Suomen laissa teokseksi, joka voidaan esittää erilaista tekniikkaa hyödyntäen liikkuvina kuvina (Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 2007). Noin sadassa vuodessa siitä on kuitenkin kehittynyt jo suosittu taidemuoto ja sitä hyödynnetään opetuksessa ja kasvatuksessakin.

Suomalainen elokuvakasvatus omaa piirteitä kansainvälisen elokuvakasvatuksen perinteistä, mutta siinä on myös paljon omaa, kansallista perinnettä. Elokuvan asema on ollut Suomessa hyvin erilainen verrattuna suuriin elokuvakulttuurimaihin. 1800-luvulta alkaen Suomen mediajärjestelmää on rakennettu kirjallisen sivistyskulttuuriin varaan ja se näkyy edelleen 80-luvun mediamurroksesta huolimatta. (Kovanen ym. 2013, 16.) Elokuvakasvatus tarkoittaa asioiden opettamista lapsille ja nuorille elokuvien avulla. Elokuvakasvatus on elokuvan katsomista nuoren kanssa ja kokemusten jakamista tämän jälkeen. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese 2013, 11.)

1950-luvulla järjestettiin elokuvakerhoja, joissa elokuvan katsomisen jälkeen teosta analysoitiin yhdessä keskustellen. Yleensä tapana oli lukea myös jonkun elokuvakriitikon teksti elokuvaan liittyen, joka toimi keskustelun virittäjänä ja arvokkaana oppimateriaalina. Myöhemmin analyyttiseen lähestymiseen on liitetty myös kriittisen lukutaidon sekä aktiivisen vastaanoton näkökulmia. (Juntunen 2011, 82.)

Elokuvakasvatus kouluissa on tähän mennessä ollut pääasiassa elokuvan katsomista ja siitä käytävää keskustelua. Keskustelua virittävät elokuvan teemat, aiheet ja henkilösuhteet. Elokuvan katsominen ja analysointi muodostavat elokuvakasvatuksellisen kokonaisuuden, jonka pohjalle on helppo rakentaa mediakasvatuksen tavoitteita tukevaa elokuvakasvatustoimintaa. (Nevala 2006, 5.)

Suomen koulumaailmassa elokuvien ja muiden medioiden analysointia on soveltaen hyödynnetty yhdessä, mutta myös erikseen. Usein sisällön analyysi on ollut äidinkielen opettajan vastuulla, kun puolestaan elokuvailmaisuus on kuulunut kuvaamataidon sekä musiikinopettajan vastuulle. (Juntunen 2011, 82.)

Elokuvakasvatusta on lisätty Suomessa pääasiassa järjestökentän toimesta. Koulukinoyhdistys on yksi tällä hetkellä vaikuttavista elokuvakasvatuksen toimijoista; se perustettiin vuonna 2001 ja sen tarkoitus on palvella opettajia parhaalla mahdollisella tavalla koulumaailmassa. (Kovanen ym. 2013, 16.) Koulukinolla on oma Internet-sivusto, joka tarjoaa eri elokuvaan analyysitehtäviä (esimerkiksi keskusteluun herättäviä kysymyksiä pohdittavaksi), pääasiassa kouluopetusta varten. Koulukinon johtoajatuksen mukaan mahdollisimman monen koululaisen tulisi nähdä elokuva koulupäivänsä aikana ja saada käsitellä sitä katsomisen jälkeen (Koulukino 2012). Koulukino on tehnyt myös ”avaimia elokuvaan” materiaalin, joka sisältää kysymyksiä, jotka auttavat katsojia pääsemään alkuun minä tahansa elokuvan käsittelyssä.

Videoiden käyttämistä opetuksen tukena on myös hyödyntänyt ”Kakola opettaa” -ohjelma. Kakola opettaa -verkkosivustolta löytyy lyhyitä videoita, jotka ovat suunnattu yläkoulun opettajille ja oppilaille oppituntien käyttöön. Videoiden teemat käsittelevät nuoria koskevia tärkeitä aiheita. Kakola-ohjelman keskustelumateriaali auttaa yläkoulun opettajia herättämään oppilaissa keskustelua ja uusia ideoita liittyen videoiden teemoihin. Keskustelumateriaali on tarkoitettu käytettäväksi sillä tavalla, että videon katsomisen jälkeen opettaja esittää kysymyksiä ja antaa tehtäviä oppilaille. Kysymykset liittyvät olennaisesti videossa esille tulleisiin aiheisiin ja teemoihin. (Kakola opettaa i.a.)

Koulukino ry:n vuonna 2009 julkaisemassa raporttia varten haastateltiin 385 eri luokanopettajaa ympäri Suomea; 73 prosenttia vastaajista kertoi käyttävänsä elokuvaa opetuskäytössä ja vain 27 prosenttia ilmoitti, ettei hyödynnä sitä opetuksessa. (Koulukino ry 2009, 7.)

2.3 Elokuvan mahdollisuudet ja haasteet opetuskäytössä

2.3.1 Mahdollisuudet

Elokuvien käyttö opettamisen apuvälineenä ja keskustelunvirittäjänä toimii hyvin, koska nykynuorisolle digitaalinen informaatio ja sen käsittely on arkipäiväistä ja luontevaa. Nykynuoriso kasvaa digitaalisessa mediamaailmassa, joka muuntuu ja kehittyy jatkuvasti nopealla vauhdilla. Elämme tällä hetkellä muutoksen aikaa, kun tekstin aikakaudesta siirrytään kuvallisuuden ja audiovisuaalisen median aikakauteen. (Juntunen 2011, 71.)

Nykypäivänä elokuvia käytetään kouluissa lasten ja nuorten lukutaidon kehittämisessä. On selvää, että nuoret viettävät nykyään enemmän aikaa elokuvia katsellen ja Internetin medioita kuluttaen, siksi audiovisuaalisten tekstien lukeminen on lähes yhtä tärkeässä asemassa lukutaidon hallitsemisen kanssa. Elokuvia katsomalla ja analysoimalla voidaan kehittää kriittistä vastaanottokykyä, jonka avulla kyetään tulkitsemaan useiden eri medioiden viestejä ja niiden vaikutuskeinoja. (Nevala 2006, 4.) Elokuvia katsomalla ja tulkitsemalla nuori oppii elokuvanlukutaitoa, joka on osittain rinnastettavissa tekstin lukutaitoon, koska kuvia kuin sanojakin voi lukea monin eri tavoin. Elokuvanlukutaito luo myös hyvän pohjan muulle median lukutaidolle ja mediakriittisyydelle. (Kovanen ym. 2013, 13–14.)

Elokuvilla on tapana vaikuttaa selkäydintä myöten tunteisiin ja järkeen (Aaltonen 1993, 14). Tällä tavoin se tarjoaa mahdollisuuden oppia tunteiden käsittelyä sekä tunnetaitoja. Elokuvakokemusten kautta nuori omaksuu myös arvoja ja asenteita ja parhaimmillaan oppii ymmärtämään erilaisia näkemyksiä. (Kovanen ym. 2013, 11–12.)

Elokuvat kiinnostavat nuoria ja ne toimivat erinomaisesti opetusvälineenä koulussa. Sydneyssä vuosina 2003–2004 tehdyssä tutkimuksessa tarkasteltiin muutaman koulun oppilaiden kokemuksia videon käytöstä oppitunnilla. Tutkimuksessa paljastui, että opiskelijoiden autonomisuus sekä metakognitiiviset

taidot kehittyivät elokuvia katsellessa; tämän lisäksi oppilaiden aktiivisuus tunnilla lisääntyi ja sillä nähtiin olevan vaikutte sosiaalisten taitojen kehittymiseen. (Schuck & Kearney 2004, 7–9.)

Elokuva heijastelee ja puhuttelee yhteiskunnallista todellisuutta ja ihmisten arvomaailmaa, kuten asenteita, ennakkoluuloja ja arvostuksia. Elokuva katsoessa ihminen sekä aktiivisesti että passiivisesti tarkastelee ja pohtii omaa yhteiskuntaansa, kulttuuriensa ja maailmankatsomustaan. Katsoja pohtii sitä, kuinka hän näkee itsensä suhteessa elokuvassa käsiteltyihin ongelmiin tai niihin tapoihin, joilla kuvataan sukupolvien tai sukupuolten välisiä suhteita. Elokuva voi mahdollisesti sytyttää katsojan ajattelemaan omaa elämäänsä, käsityksiään ihmisten välisistä suhteista ja maailmankatsomustaan. (Pesonen, Lehtinen & Myllärniemi 2011, 10.)

Elokuvakasvatus kannustaa nuoria ajattelemaan itse. Elokuvakasvattajan tehtävä on opettaa nuoria jäsentämään ajatuksiaan ja mielikuviaan elokuvan katsomisen jälkeen. Tärkeässä roolissa ovat kasvattajan omat asenteet ja media-aidot. Nuorten ajatuksille kannattaa olla avoin ja niistä täytyy olla valmis keskustelemaan kasvattajan ennakoasenteista huolimatta. Elokuvakasvattajaksi kutsutaan aikuista, joka on valmis keskustelemaan elokuvan aiheista sekä olemaan läsnä katsomistilanteessa (Kovanen ym. 2013, 11–12).

Elokuvat ja niille kehittelemämme materiaalipaketti voi parhaassa tapauksessa auttaa myös erilaisten oppijoiden oppimista rippikoulussa. Erilaisten opetusmenetelmien käyttö (tässä tapauksessa elokuvan käyttö) mahdollistaa useamman nuoren aktiivisen osallistumisen työskentelyyn, mikä edes auttaa asioiden oppimista ja sisäistämistä. On kuitenkin muistettava, että pelkän yhden menetelmän käyttäminen ei palvele oppijaa kovin usein. (Riihimäki 2005, 194.)

2.3.2 Haasteet

Haaste elokuvien käyttämisessä opettamisessa voi olla se, että elokuvantekijöiden tavoittelema tarina, sanoma tai merkitykselliset aiheet eivät avaudu katso-

jalle. Elokuva saavuttaakin lopullisen muotonsa lopulta vastan elokuvan vastaanottajan eli katsojan tekemän tulkinnan jälkeen. (Pesonen ym. 2011, 22.) Henry Bacon tuo esille kirjassaan Audiovisuaalisen kerronnan teoria, niin sanottu Leigh-esimerkin, joka osoittaa sen, että elokuvan katsojien pienetkin kulttuuriset eroavaisuudet saattavat johtaa hyvinkin suuriin tulkintaeroavaisuuksiin (Bacon 2004, 9–11).

2.4 Elokuvan sisältöanalyysi

Elokvien katsomisen ja analysoinnin kautta avautuu ennen kaikkea loistavia mahdollisuuksia oppia uusia asioita. Usein elokvien kokeminen tunteella ja elämyksellisesti riittää, mutta joskus elokvien katsomisen jälkeen mieleen nousee kysymyksiä. Esimerkiksi miksi jokin elokvien kohtaaminen jäi mieleen? Mikä elokvassa koskettaa? Hyvä lähtökohta elokvien tarkastelulle on se ajatus, että elokvat eivät synny vahingossa. Elokvään sisältyy aina paljon suunniteltua ja ajatustyötä. Elokvien ohjaaja tai tuottaja on päättänyt, miltä elokuva näyttää ja on tehnyt tietoisia päätöksiä siitä, mitä asioita elokvään otetaan mukaan ja mitä ei. (Juntunen 2011, 83.)

Max Juntunen on lanseerannut oman analyysimallin elokvien sisällön tarkastelemiseen. Juntunen kuvaa tätä nimellä "elokvien sisältöanalyysi". Juntusen mukaan yksityiskohtiin on helpompi kiinnittää huomio, kun elokvien elementtejä puretaan pienempiin osiin. Elokvien sisällön tarkastelemisessa kiinnitetään huomio elokvateoksen juoneen, teemaan, tarinan kehittelyyn, tapahtumiin sekä hahmojen välisten suhteiden kehitykseen. (Juntunen 2011, 83–84.) Juntusen sisältöanalyysi, jota hyödynsimme myös materiaalimme valmistamisessa ja jonka avulla analysoimme lyhytelokvat, on seuraavanlainen:

1. Kerro lyhyet ensivaikutelmasi nähdystä elokvateoksesta (yleisarvio).
2. a) Kuvaile lyhyesti kohtaaminen, joka erityisesti jäi mieleesi. 2. b) Mistä arvelet johtuvan, että kohtaaminen teki sinuun vaikutuksen?
3. Kerro lyhyesti elokvateoksen lähtötilanne (tapahtuma-aika ja -paikka, päähenkilöt, henkilöiden väliset suhteet; mitä luulet tapahtuneet ennen elokvateoksen alkua?).

4. Kerro lyhyesti elokuvan juoni (tarina, tärkeimmät tapahtumat siinä järjestyksessä kuin ne tapahtuvat).
5. Selosta elokuvan teemat (mitä pääteemaa elokuva käsittelee? Onko elokuvassa sivuteemoja?).
6. a) Mikä on mielestäsi elokuvan päälause (kuningasajatus) yhdellä virkkeellä ilmaisten?
6. b) Millaisilla ilmaisukeinoilla edellisestä asiaa ilmennetään tai painotetaan?
7. Miten luonnehtisit elokuvateoksen tyyliä?
8. Millainen on elokuvateoksen tempo ja rytmi? Onko tempossa muutoksia?
9. Mitä mieltä olet näyttelijäsuorituksista? Ovatko hahmot uskottavia? Pystytkö katsojana samastumaan johonkin elokuvateoksen hahmoon?
10. Jos olisit tämän elokuvateoksen ohjaaja, mitä mahdollisesti olisit tehnyt toisin? (Juntunen 2011, 85)

Elokuvien sisältöä voi analysoida myös toiminnallisia menetelmiä hyödyntämällä, koska toiminnallisuutta voidaan käyttää lähes kaikessa opetuksessa apuvälineenä. Siinä oppiminen mahdollistetaan osallistumalla, kokeilemalla ja tekemällä. Toiminnallisuuden tarkoitus on oppia asioita toiminnan kautta, itse toiminta ei ole keskiössä. Toiminnallisia tehtäviä laatiessa on todella tärkeää laatia selkeät opetuksen tavoitteet, muussa tapauksessa toiminnallisuus voi olla täysin turhaa. Toiminnallisuus voi toimia virkistyskeinänä muun opetuksen ohessa, mutta huolellisella valmistelulla voi saada aikaan merkittäviäkin vaikutuksia. (Räsänen 2008, 298–299.)

2.5 Elokuvan kerronnan seuraaminen

Mitä katsojan ajatuksissa tapahtuu, kun hän alkaa katsoa elokuvaa? Elokuvan kerronta johdattaa katsojan elokuvan läpi ja samalla pyrkii saavuttamaan joitain elokuvantekijöiden tavoittelemissa ajatuksia, oivalluksia ja lopputuloksia. Oli elokuvan kerronta millaista tahansa, niin on tärkeää muistaa, että elokuva saa lopullisen muotonsa vasta elokuvan katsojan tekemän tulkinnan jälkeen. Henry Bacon kuvaa tämän asian niin, että ”elokuva suhteutetaan aina sen ideaaliseen vastaanottoprosessiin”. Ideaalisella vastaanottoprosessilla Bacon tarkoittaa sitä, että kompetentin katsojan, joka tuntee vallitsevat elokuvalliseen ilmaisuun liittyvät tavat ja stereotyyppien tasolla esitettävän elämänmuodon, voidaan olettaa

rakentavan tarinan mielessään elokuvan tarjoaman informaation pohjalta niin, että esimerkiksi katsojan sukupuolella tai sosiaalisella taustalla ei ole merkitystä. Seuraavaksi tarkastelemme kerronnan seuraamisen malleja, joista ensin elokuvan kerronnan seuraamista kognitiivisen mallin avulla ja jälkimmäisessä sitä, kuinka katsojan henkilökohtaiset ominaisuudet ja tausta vaikuttavat elokuvan vastaanottoprosessiin. (Bacon 2004, 46.)

2.5.1 Kognitiivinen malli

Kognitiivinen malli elokuvan kerronnan seuraamisesta liittyy konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen. Elokuva seurattaessa konstruktivistisen oppimiskäsitykseen liittyen perustana on ymmärryksen sitominen havaitsemiseen: mieli organisoii havaintoja odotusten ja maailmaa koskevien tietojen kautta tehden ne ymmärrettäviksi ja aiheellisiksi. Bacon havainnollistaa kerronnan seuraamisen kognitiivisen mallin esimerkillään niin, että jos pimeällä kulkiessamme näemme jonkin vaikeasti erotettavissa olevan hahmon, niin mielemme automaattisesti yrittää tunnistaa sen ja ikään kuin täyttää havainnossa olevan aukon. Tässä on toisaalta vaarana se, että mielemme voi mennä joskus ihan metsään, kun esimerkiksi elotonta esinettä erehdytään pitämään ihmisenä tai eläimenä. (Bacon 2004, 47.)

Kuten Baconin esimerkissä pimeällä näkemämme hahmo on vaikeasti tunnistettavissa, niin myös elokuva tarjoaa katsojalle vain osia sen kuvitteellisesta tarinasta ja maailmasta. Todellista maailmaa sekä erilaisia kerronnallisia ja elokuvallisia tapoja koskevien tietojensa avulla katsoja mielessään rakentaa tarjotun materiaalin pohjalta elokuvan kuvitteellisen tarinamaailman ja henkilöhahmot. (Bacon 2004, 47.)

Havainnointia voi tapahtua joko niin sanotusti ”alhaalta ylös” tai ”ylhäältä alas”. Havainnointi tapahtuu alhaalta-ylös silloin, kun johtopäätöksiä tehdään aistimusten perusteella ja ylhäältä-alas silloin, kun odotukset ja taustatiedot ohjaavat ja rajoittavat havainnointia. Molemmat prosesseista ovat vuorovaikutuksessa ja toiminnassa lähes kokoajan. Elokuva katsellessa silmät ja mieli yhdessä näke-

vät eteen projisoidut erilliset kuvat jatkumona ja mieltää sen jatkuvaksi liikkeeksi, kun todellisuudessa muutokset tapahtuvat asteittaisesti. Tässä on kyse alhaalta-ylös -tyyppisestä prosessista, mutta kuvan hahmottamisessa on mukana myös ylhäältä-alas –aspekti esimerkiksi fiktiivisen tilan syvyysvaikutelmaa hahmottaessa. Tarinan seuraamisessa vahvemmin tulee esille ylhäältä-alas –aspekti, koska elokuva nojaa aina katsojan käsitykseen maailmasta ja hänen kerronnan tuntemukseen. (Bacon 2004, 47.)

Ihmisen kokemukset ja saavutetut tiedot muotoutuvat skeemoiksi eli mentaalisiksi malleiksi. Skeemat jäsentävät havainnointia ja ymmärrystä. Ne eivät ole pysyviä ja paikalle jämähtäneitä kaavoja, vaan ne muuttuvat ja hioutuvat uusien kokemusten myötä. Koska ihmisellä on skeemojen vuoksi aina joitain odotuksia havaintojen suhteen, niin kyseessä on oikeastaan hypoteesien tekemis- ja tarkastamisprosessi, jota seuraavassa luvussa tarkastellaan. (Bacon 2004, 47.)

2.5.2 Hypoteesien tekeminen ja tarkastaminen

Katsojalla on usein odotuksia elokuvasta ennen kuin hän alkaa katsoa sitä. Odotuksia elokuvalle ovat voineet synnyttää esimerkiksi elokuvan ennakkomainonta, kriitikoiden arviointi, tuttavien mielipiteet tai elokuvan lajityyppi. Elokuvassa tarinan käynnistyminen ja elokuvan tyyli kuitenkin tuottavat katsojalle uusia odotuksia ja kysymyksiä tulevien tapahtumien suhteen. (Bacon 2004, 49.)

Elokuvassa kerronnan mielenkiinto perustuu suurilta osin siihen, että miten katsojan uteliaisuus hypoteesien suhteen tyydytetään. Hypoteesilla tässä yhteydessä tarkoitetaan elokuvan herättämiä odotuksia ja kysymyksiä. Katsoja tekee kerronnan seuraamisen aikana jatkuvasti hypoteeseja koskien tulevia tapahtumia ja myös aiemmin tapahtuneita asioita, jotka ovat jääneet epäselviksi. (Bacon 2004, 50.)

Bordwellin mukaan (1988, 37) hypoteesit voivat liittyä mikrotason tapahtumiin tai makrotason odotuksiin. Mikrotason hypoteesit voivat olla esimerkiksi sitä, kun katsoja pohtii, että miten elokuvan henkilöahmo reagoi jossain tilanteessa.

Makrotason odotukset tarkoittavat koko elokuvan tarinan kaarta kokonaisuudessaan.

Katsojan mielenkiintoa pidetään keskeisesti yllä sillä, kun tarinan herättämien kysymyksien ratkaisuja viivytetään eri tavoin ja katsoja pidetään koukussa loppuun asti. Katsojan tekemien hypoteesien todennäköisyys on vaihtelevaa ja se riippuu keskeisesti elokuvan lajityypistä ja kerronnan luonteesta. Hypoteesit voivat olla eksklusiivisia kyllä-tai-ei -tyyppisiä tai avoimia. Eksklusiivisissa hypoteesissa saatamme pohtia sitä, että saavatko elokuvan pääpari lopussa toisensa. Avoimessa hypoteesissa saatamme pohtia sitä, että millainen suhde kahden ihmisen välille muodostuu. Usein hypoteesit tulevat kerronnan edetessä yhä selvemmiksi ja eksklusiivisemmiksi. Kerronnan mielenkiintoa ja jännitystä saataan pyrkiä pitkittämään sillä, että katsojaa houkutellaan tekemään uusia lyhyemmän aikavälin hypoteeseja. Pääsääntöisesti mahdollisuus tehdä hypoteeseja vähenee kaiken aikaa, kun elokuvan lopussa kaikki alkaa olla yksiselitteisen selvää. (Bacon 2004, 50.)

2.5.3 Motivaatiot – onnistuneen elokuvan elementtejä

Elokuvan ymmärtäminen ja hypoteesien tekeminen on mahdollista, koska kompetentti katsoja pystyy tunnistamaan syitä, miksi elokuvalliset elementit ovat sellaisia kuin ovat (Bacon 2004, 60). Bordwellin (1988, 36) mukaan venäläiset formalistit ovat nimenneet nämä syyt "motivaatioiksi". Motivaatio voi olla kompositionaalinen, realistinen, transtekstuaalinen tai taiteellinen.

Kompositionaaliseen motivaatioon kuuluu kaikki se, mikä liittyy elokuvan elementtien järjestämiseen sillä tavalla, että lopputuloksena on miellyttävä kokonaisuus. Kyseessä on tarinan jäsentäminen juoneksi, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Klassisella tavalla elokuva alkaa niin, että se mahdollistaa kerronnan mukaan tempautumisen, jatkuu mielenkiintoa ylläpitävällä tavalla ja päättyy tyydyttävään lopputulokseen. (Bacon 2004, 61.)

Realistiseen motivaatioon kuuluu kaikki se, mikä katsojan mielestä elokuvassa on todenmukaista. Hän saattaa esimerkiksi pitää fiktiivisen henkilön toimintaa uskottavana. Erityisesti elokuvan kuvan mieltäminen tuo elokuvalle toden kaltaisuutta. Realistinen motivaatio synnyttää vaikutelman toden kaltaisuudesta visuaalisten yksityiskohtien avulla. Toisaalta täytyy muistaa, että kukin katsoja kokee toden kaltaisuuden omalla tavallaan. (Bacon 2004, 61.)

Transtekstuaalinen motivaatio on olemassa silloin, kun elokuvallisen elementin esiintyminen perustuu konventioon (Bacon 2004, 61). Konventio tarkoittaa yleistä tapaa tai näkemystä (SuomiSanakirja.fi 2013). Elementti saattaa esimerkiksi kuulua elokuvan lajityypin perinteiseen aineistoon. Bacon esittelee klassisen esimerkin lännenelokuvien kliseestä, jonka mukaan hyvillä kavereilla on valkoinen hattu ja pahoilla kavereilla musta hattu. Transtekstuaalinen motivaatio merkitsee siis tukeutumista perinteisiin henkilöahmoin, juonen kehittelyihin ja lavastuksiin. (Bacon 2004, 61.)

Taiteellisen motivaation käsite on haastava. Taiteellinen motivaatio on antaa jollekin elokuvalliselle elementille mahdollisuuden olla olemassa omana miellyttävänä, shokeeraavana tai neutraalina elementtinään. Bordwellin mukaan (Bordwell 1998, 36) taiteellisen motivaatio käsitettä käytetään vasta silloin, kun muut motivaation lajityypit eivät sovi elokuvalliselle elementille.

3 AUDIOVISUAALISEN KERRONTA SEKÄ ELOKUVAILMAISU VERSOVA PUU RY:N ELOKUVATOIMINNASSA

3.1 Versova Puu ry:n elokuvatoiminta

Niin kuin johdannossa totesimme, Sotkamon seurakunnassa on hyödynnetty audiovisuaalista kerrontaa (eli toisin sanoen elokuvan kautta tarinankerrontaa) vuodesta 2006 alkaen nuorisotyömuotona ja kristillisen kasvatuksen välineenä. Audiovisuaalinen kerronta käsitteenä tarkoittaa sitä, miten eri tavoin tallennetuina äänin ja liikkuvina kuvina voidaan kertoa tarinoita (Bacon 2004, 16). Kerronta määritellään kahden tai useamman tapahtuman esittämiseksi kausaalisesti toisiinsa liittyvinä ja jostakin tietyistä näkökulmista käsin. Kerronta voidaan toteuttaa verbaalisesti puhuen tai kirjoitetun tekstin kautta kuin myös nonverbaalisesti eleitä ja ilmeitä hyödyntämällä. Kuvan ja äänen kautta ilmaisu on myös mahdollinen toteutustapa. Kerronnalla on suuri merkitys, sillä sen avulla voidaan ymmärtää tapahtumien merkityksiä, inhimillisen toiminnan luonnetta ja sen roolia elämässä. (Bacon 2004, 18.) Kerrontaa on käytännössä kaikki kuvattu representaatio jostain sosiaalisesta järjestelmästä (Aumont, Bergala, Marie & Verdet 1994, 79). Kristillinen kasvatusta määritellään kristillisen tradition välittämisenä. Tämä tarkoittaa vanhempien sukupolvien pyrkimystä siirtää kristillisiä arvoja, asenteita ja arvokkaiksi koettuja asioita nuoremmille sukupolville. (Muhonen & Tirri 2008, 67.)

Lyhytelokuvat ”Kultainen keskite” ja ”Risteys” tehtiin Sotkamon seurakunnan ja elokuvaohjaaja Miika J. Norvannon yhteistyönä, mutta Risteys-projektin jälkeen toiminnasta tehtiin pysyvä muoto, jolle täytyi saada rahoitus. Tätä varten luotiin Versova Puu ry, joka vastasi jatkossa elokuvatoiminnasta. Elokvatoiminnan vastuhenkilö, Miika J. Norvanto kommentoi asiaa näin:

Versova Puu ry perustettiin, jotta pystyttiin osoittamaan kaikille ulkopuolisille tahoille, että nuorisotoiminta perustuu nuorten palvelemiseen, eikä liiketoimintaan. Yrityslähtöinen työskentely johti siihen, että rahoitusta ei saatu lainkaan mistään. Samoin yritykset eivät voi hakea tiettyjä apurahoja lainkaan.

Seurakunnan kautta toimiminen johti myös ongelmiin, koska ihmisillä on lähtökohtaisesti virheellinen käsitys siitä, että seurakunnilla olisi paljon rahaa toimintojen järjestämiseen. Tällöin seurakuntaakaan ei saanut sponsoreita toimintaan, eikä määrärahat riittäneet toiminnan ylläpitämiseen.

Versova Puu ry perustettiin, jotta muut tahot pystyivät todentamaan paremmin toimintamme laadun ja tällä tavoin se oli eriytetty yritysten ja seurakunnan toiminnasta niin hallinnollisesti kuin taloudellisestikin. Toiminta oli samalla läpinäkyvämpää ja kaikki tulot kohdistuivat suoraan yhdistyksen säännöissä määrättyihin kohtiin, eli nuorisotyön tekemiseen elokuvien ja median avulla.

Samoin yhdistysmuotoinen toiminta mahdollisti erilaisten apurahojen ja tukien hakemisen, mitä yritykset ja seurakunta eivät voi hakea. Toiminta on kaikella tavalla selkeämpää tätä kautta. (Miika J. Norvanto, henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2013)

Valmistuneet elokuvat ovat päätyneet muun muassa seurakuntien rippileireille opetuskäyttöön. Opinnäytteen kirjoittamiseen mennessä julkaistuja elokuvia olivat Kultainen keskitie, Risteys, Lahjaksi annettu, Samarialainen ja Isoveli. Tässä kappaleessa kerromme tarkemmin lyhytelokuvien tekemisen taustoista, merkityksestä ja hyödystä.

3.1.1 Tausta

Elokuvatoiminta sai alkunsa, kun Sotkamon seurakunnan nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkaoja otti yhteyttä elokuvantekijä Miika J. Norvanton. Heidän yhteistyön tuloksena käynnistyi pilottihankkeena toteutettu elokuvaryhmä, jonka tarkoituksena oli kokeilla elokuvantekoa nuorisotyömuotona. Lyhytelokuva "Kultainen keskitie" sai alkunsa hankkeen myötä. Versova Puun mukaan hanke sai runsaasti positiivista palautetta, jonka pohjalta toimintaa päätettiin jatkaa ja kehittää edelleen. Elokuvatoiminnan havaittiin soveltuvan hyvin nuorisotyössä käytettäväksi välineeksi ja tämän jälkeen toiminta keskittyi pitkäkestoiseen ja suunnitelmalliseen prosessiin. Toiminnan edellytyksenä oli maksaa pientä palkkaa elokuva-ammattilaiselle ja toiminnan tavoitteeksi asetettiin virikemateriaalin luominen nuorten toimesta. Näin Versova Puu -elokuvatoiminta oli saanut alkunsa. (Versova Puu 2013.)

3.1.2 Merkitys

Toiminnan lähtökohtaisena ajatuksena on palvella nuoria ja se toteutetaan nuorten ehdoilla; nuoret saavat alusta lähtien olla vaikuttamassa käsikirjoitukseen ja näin he joutuvat laittamaan itsensä likoon ideoidessa omaa tarinaansa ja kuinka se voidaan kertoa muille. Nuoria herätetään pohtimaan, mitä toisille ollaan kertomassa elokuvan keinoin, miten asiat voidaan kertoa parhaalla mahdollisella tavalla ja että mitä nuoret itse näistä asioista ajattelevat todellisuudessa. Elokuvantekoprosessi on vaativa, mutta samalla todella antoisa, koska prosessi pakottaa nuoret puhaltamaan yhteen hiileen yhteisen päämääränsä puolesta. (Versova Puu 2013.)

Toiminnan tarkoituksena on tehdä korkeatasoisia lyhytelokuvia nuorten ideoinnin pohjalta ja ammattilaisen avustuksella, jossa on vahva kristillinen sanoma. Lyhytelokuvien korkeataso varmistetaan huolellisella esituotannolla, ammattimaisesti toteutetuilla kuvauksilla ja jälkituotannolla. Tuloksena on nuorten ideoima, käsikirjoittama, suunnittelema sekä valmistama elokuva yhdessä elokuva-alan ammattilaisten kanssa. (Versova Puu 2013.)

3.1.3 Hyöty

Elokuvatoiminnan tarkoituksena on tarjota nuorille virikkeellistä tekemistä ja mielekästä sosiaalista toimintaa, jossa he voivat elokuvailmaisun keinoin toteuttaa luovuutta luomalla jotain ainutlaatuista sekä oppia sitä kautta uusia asioita muun muassa kristinuskosta ja elokuvan tekemisestä (Versova Puu 2013). Elokuvailmaisuus on eräs ilmaisun muoto, jossa hyödynnetään muun muassa käsikirjoitusta, kieltä, kuvasommittelua, ääntä, musiikkia, näyttelijöitä, kuvausta ja kuvausryhmää, valaistusta sekä leikkausta. Ilmaisun taito, jonka avulla tekijän ajatukset ja visiot ilmaistaan katsojalle ymmärrettävässä muodossa. (Viikari; Raike & Laitinen i.a.) Parhaimmillaan elokuvatoiminta kehittää myös nuorten sosiaalisia taitoja, kun nuoret joutuvat luomaan kontakteja ja tekemään elokuvaa yhdessä muiden nuorten kanssa. Toiminnan yhtenä tärkeimpänä ajatuksena on auttaa nuorta kehittämään omaa kristillistä identiteettiään turvallisessa

ympäristössä ja välittää omia ajatuksiaan ja pohdintojaan muille nuorille. Kyseessä on lähes vuoden kestävä prosessi, jonka pääajatuksena on kertoa muille sanomallista tarinaa. (Versova Puu 2013.)

Elokuvan tekeminen ammattimaisesti on myös todella avartava ja ainutlaatuinen kokemus nuorille, sillä sen avulla he pääsevät näkemään, mitä elokuvan tekeminen on todellisuudessa kulissien takana. Pitkät työpäivät ja vaativat olosuhteet antavat perspektiiviä tekemiseen, mutta niin myös suunnitelmallinen tekeminen ja sen kautta saatava hyöty. Ammattimainen ote ja tuoreet ideat yhdistettynä suunnitelmalliseen työhön takaavat korkeatasoisen lyhytelokuvan syntymisen ja valmistuneelle tuotteelle on käyttöä vielä useiksi vuosiksi eteenpäin nuorisoin parissa tehtävässä työssä. Nuorten on helpompi lähestyä materiaalia, jonka tietävät muiden lähes samanikäisten tekemäksi. (Versova Puu 2013.)

3.2 Kokemuksia elokuvan tekemisestä

Versova Puu ry:n Internet-sivustolta löytyy muutaman elokuvaryhmässä toimineen mietteitä elokuvan tekemisestä.

Poika, 18 vuotta:

Toimiva tyyli tehdä nuorisotyötä ja antaa myös tekijöillensä erittäin paljon!

Tyttö, 18 vuotta:

Tämmönen työmuoto on nuorelle melko kokonaisvaltainen tapa tutustua itseen ja uusiin ihmisiin ja asioihin. Projekti opettaa sitoutumista, ryhmässä työskentelyä, näkemysten jakamista, sosiaalisia taitoja, ihan hirmulistan leffatyöskentelyyn sisältämiä juttuja + miljoona muuta positiivista juttua, mitä nuori ite ei välttämättä ees tietosesti huomaa. Huippu juttu! Kantaa varppina jatkossakin hyvää hedelmää.

Tyttö, 17 vuotta:

Älyttömän hyvää toimintaa kaiken kaikkiaan, varmasti muistellaan näitä kokemuksia vielä monen vuoden päästä. Paljon on opittu kaikkea. Tosi uniikki mahdollisuus nuorille, ja parasta ehkä se että päästään oikeasti ite miettimään asioita, vaikuttamaan jollakin tavalla muihin ihmisiin ja pystytään näyttämään että nuoretkin pystyy oikeasti saamaan jotain aikaan.

Me molemmat opinnäytteen tekijät koimme elokuvanteon myös todella mielekkäänä ja ainutlaatuisena kokemuksena. Arton mielestä elokuvanteko oli ikimuis-
toinen kokemus. Elokuvan tekeminen lähimpien ystävien kanssa antoi paljon, sillä se oli tapa toteuttaa omaa audiovisuaalista luovuutta sekä siinä samalla sai kertoa maailman tärkeintä viestiä aivan uudella tavalla. Tarttuisin tilaisuuteen vielä toistekin, jos mahdollisuus avautuisi.

Aten mielestä elokuvan tekeminen oli ainutkertainen mahdollisuus nuoren elämässä, kun kaverien kanssa ilmoittauduttiin elokuvantekoprojektiin mukaan. Se oli todella ainutlaatuista, sillä harvemmin tulee tehtyä elokuvaa käsikirjoituksesta saakka loppuun asti. Ainutlaatuista se oli vielä varmaan senkin vuoksi, koska siinä oli seurakunta vahvasti mukana. Elokuvan tekeminen oli todella haastavaa, mutta myös todella iloista, hauskaa ja mukavaa puuhaa. Tämä toiminta teki elokuvantekoryhmämme todella tiiviiksi. Lopputuloksena syntyi lyhytelokuva nimeltä Risteys, joka on elokuvahyllyssäni tärkeänä muistona.

3.3 Valmistuneiden elokuvien käyttö rippikoulutyössä

Haastattelimme Sotkamon seurakunnan nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkaojaa ja hän kertoi, miten jo valmistuneita elokuvia on tähän mennessä käytetty opetuskäytössä.

Vehkaoja kertoi itse käyttäneensä elokuvia siten, että on näyttänyt jollekin ryhmälle elokuvan ja tämän jälkeen esittänyt ennalta laatimiaan kysymyksiä ryhmälle elokuvaan liittyen; nuoret ovat saaneet pohtia sitten kysymyksiä ja kertoa, minkälaisena itse kokivat elokuvan. Vehkaoja kertoi myös, että on joskus kokeil-

lut tehdä niin, että on etukäteen laatinut elokuvaan liittyviä kysymyksiä ja elokuvan katsomisen jälkeen antanut isosille tehtäväksi mennä isosryhmänsä kanssa puimaan elokuvaa ennalta laadittujen kysymysten pohjalta. Pääsääntöisesti Vehkaoja kokee, että parhaiten lyhytelokuvan viestin analysointi on toiminut, kun pienryhmät ovat aluksi keskenään pohtineet annettuja kysymyksiä, jonka jälkeen on kokoonnuttu koko ryhmänä keskustelemaan lyhytelokuvasta.

Vehkaoja kertoi kuulleensa muilta nuorisotyöntekijältä sellaista, että näihin lyhytelokuviin liittyen olisi pohdittu, miten lyhytelokuvan tarina esimerkiksi jatkuu. Vehkaojan mukaan joissakin paikoissa on jopa tehty näytelmiä tarinanjatkosta ja lyhytelokuvan tarinalle on kirjoitettu jatkoa myös esseemuotoon.

Lyhytelokuvia on hyödynnetty eri teemojen käsittelyyn ja analysoimiseen. Versova Puu ry:n Internet-sivu on määritellyt elokuvien teemoja tarkemmin. Niitä ovat muun muassa synti, omatunto, käskyt, itsenäistyminen ja aikuistuminen, vapaus ja vastuu, elämän arvot ja ihanteet, erilaisina yhdessä, seurakunta, synti, hyvä ja paha, oikea ja väärä, kuolema ja iankaikkisuus, kärsimyksen ongelma, elämän yllätyksellisyys, ajan rajallisuus, seurustelu ja avioliitto, ihmisenä olemisen kysymykset, syyllisyyden kokeminen, uhrautuminen toisen puolesta, kärsimys, päihteet, anteeksianto, Jumala, seksuaalisuus, identiteetti, rajojen merkitys, nuorisokulttuuri ja ikätoverit. (Versova Puu 2013.)

Versova Puu ry:n lyhytelokuvien hyödyntäminen rippikoulutyössä on luontevaa, koska Versova Puu ry:n lyhytelokuvien teemat sopivat Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä esiteltyihin rippikoulun tavoitteisiin ja sisältöihin nuorten elämästä. Versova Puu ry:n lyhytelokuvat käsittelevät nuorten elämää, yhteiselämää ja kasvua kristittyinä. Rippikoulusuunnitelman mukaan nuoren elämään liittyvät rippikoulun tavoitteet ovat nuorten kehitysvaiheeseen liittyvät kysymykset, nuorten ajankohtaiset ja tulevaisuuteen suuntautuvat kysymykset ja elämän peruskokemukset. Kehitysvaiheeseen kysymykset liittyvät esimerkiksi nuoren itsenäistymistä ja irrottautumista vanhemmista, suhde vanhempiin, liittymistä ikätovereihin, seksuaalisuuteen ja avioliittoon. Nuoren ajankohtaiset ja tulevaisuuteen suuntautuvat kysymykset liittyvät esimerkiksi nuorisokulttuuriin, harrastuksiin, elämäntapavalintoihin, viihteeseen, mediaan, päihteisiin, vastuullisuuteen,

oikeudenmukaisuuteen, suvaitsevaisuuteen ja syrjäytymiseen. Nuoren elämän peruskokemuksiin suuntautuvat kysymykset liittyvät esimerkiksi elämän mielekkyyteen ja tarkoitukseen, ihmisen elämänkaareen, vapauteen, toivoon, iloon, pelkoon, syyllisyyteen, ahdistukseen, kuolemaan, suruun ja menetykseen. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18–23)

4 MATERIAALI VERSOVA PUU RY:N LYHYTELOKUVILLE

4.1 Tavoitteet ja kohderyhmä

Elokvat ja materiaaliamme ovat väline kristilliseen kasvatukseen. Kehittämämme materiaalia hyödynnetään Versova Puu ry:n lyhytelokuvien teemojen käsittelyssä ja analysoinnissa. Materiaalimme kolme selkeää tavoitetta muodostui teoreettisen aineiston ja oman kokemuksemme pohjalta: materiaali vastaisi Versova Puu ry:n odotuksia, materiaali tukisi nuorten oppimista parhaalla mahdollisella tavalla sekä materiaalin työskentelyjen kautta avautuisi tilaa erilaisille tulkinnoille ja keskustelulle.

Ensimmäinen selkeä tavoitteemme oli toteuttaa materiaali, joka vastaisi Versova Puu ry:n odotuksia. Opinnäytetyömme oli tilaus Versova Puu ry:ltä, jonka vuoksi materiaalin sisältö täytyi liittyä neljän Versova Puu ry:n lyhytelokuvan analysoimiseen.

Materiaalimme tavoitteena on tukea nuorten oppimista parhaalla mahdollisella tavalla, jotta elokuvien viesti ja sanoma välittyisi katsojalle. Niin kuin olemme osoittaneet kappaleessa kaksi, katsojien tulkintaeroavaisuuksista johtuen elokuvan viesti ei aina välttämättä avaudu suoraan katsojalle tai katsoja saattaa ymmärtää sen täysin eri tavalla kuin se on tarkoitus ymmärtää (Pesonen ym. 2011, 22). On siis hyvin tärkeää, erityisesti rippileirillä, että edes elokuvan tärkein sanoma välittyy oikeassa muodossa katsojalle. Jotta elokuvan oikea viesti tavoittaisi koko yleisön, täytyy teemoja käsitellä oikeiden kysymysten kautta; kysymysten lisäksi tarvitaan hyvin Raamatun tunteva opettaja, joka kykenee opettamaan kristillisiä teemoja niin kuin ne on Raamatussa kerrottu. Tällöin laatiimme kysymyksiin ainakin opettaja osaisi antaa vastauksen, mikäli oppilaat eivät keksi, mistä on kyse. Tämä ajatus perustuu Saarisen (Saarinen 1997, 56–57) näkemykseen opettajan roolista konstruktivistisessä oppimisessä, jossa aikuinen toimii ikään kuin ”kanssakyselijänä” oppijan rinnalla, muttei kuitenkaan vie ajatusta niin pitkälle, että antaisi lapsen yksin etsiä uusia asioita ja oppia niistä.

Yhtenä produktimme tavoitteena on myös se, että materiaalissa esiintyvien työskentelyjen kautta avautuisi tilaa erilaisten tulkintojen ilmaisulle sekä niistä keskustelulle. Kuten Pesonen (Pesonen ym. 2011, 22) ja Bacon (Bacon 2004, 46.) toivat esille, elokuva saa lopullisen muotonsa vasta elokuvan katsojan tekemän tulkinnan jälkeen, jonka vuoksi elokuvan katsomisen jälkeen täytyy löytää tilaa vuorovaikutukselle ja eri tulkintojen jakamiselle. Tynjälä (1999, 36) on esittänyt, että konstruktivisen oppimisen kannalta on hyödyllistä käyttää sellaista opiskelumenetelmää, jossa oppijoiden erilaiset tulkinnat joutuisivat kohtaamaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Olemme myös itse havainneet, että tulkintojen ja ajatusten jakaminen rippikouluryhmän kesken palvelee oppimista.

Materiaalillamme on käytännössä kaksi eri kohderyhmää; se on luotu rippikouluikäisiä (n. 14–16 vuotiaita) oppilaita ajatellen, mutta myös ohjaajaa varten. Materiaalin avulla rippikouluikäiset oppilaat oppivat kristinuskon perussisältöjä elokuvien analysoimisen kautta. Ohjaajat puolestaan saavat käsiinsä valmiiksi mietityn materiaalin, josta voi valita pitämälleen oppitunnille sopivat työskentelymenetelmät.

4.2 Materiaalin luominen

Lähtökohtamme oli se, että virikemateriaalia olisi mahdollista hyödyntää yhden oppitunnin (noin 45 minuuttia) aikana siinä määrin, että jokin lyhytelokuvassa esille tulleista teemoista voitaisiin tässä ajassa käsitellä. Tämän lisäksi Kari-Pekka Vehkaoja oli aiemmin toivonut, että materiaali sisältäisi esimerkiksi näyttelyä, piirtämistä ja maalaamista, mutta korosti myös, että meillä on vapaat kädet toteuttaa koko työ. Aloimme yhdessä ennen materiaalin valmistamista etsiä teoria-aineistoa elokuvien analysoimisesta ja tietoa siitä, miten elokuvia on käytetty oppimisen välineenä. Löysimme eri lähteistä tietoa, että elokuvia on analysoitu elokuvaan liittyvien kysymysten avulla elokuvan katsomisen jälkeen. Muun muassa jo 50-luvulla elokuvia on analysoitu keskustelun kautta (Juntunen 2011, 82). Tämän lisäksi kouluissa elokuvakasvatus on tapahtunut siten, että elokuva katsotaan, jonka jälkeen siitä keskustellaan. Keskustelut ovat liittyneet elokuvan teemoihin, aiheisiin ja henkilöhahmojen välisiin suhteisiin. (Nevala 2006, 5.)

Tämä viittasi vahvasti siihen, että myös Versova Puun lyhytelokuvia kannattaisi analysoida keskusteluun herättelevien kysymysten kautta.

Nykynuoriso viettää aikaansa monipuolisesti medioita kuluttaen, jonka vuoksi elokuvat toimivat keskustelunvirittäjänä opetuksessa (Juntunen 2011, 71). Tämän vuoksi audiovisuaalisten tekstien lukutaito on noussut lähes yhtä tärkeään asemaan kirjallukutaidon kanssa (Nevala 2006, 4). Tutkimusten mukaan elokuvien hyödyntäminen koulun opetuksessa toimii erinomaisena työvälineenä, koska elokuvat kiinnostavat nuoria (Shuck & Kearney 2004, 7–9.) Tämän vuoksi mielestämme elokuvia voi käyttää opetusvälineenä myös rippikoulussa ja seurakuntien nuorisotyössä. Materiaalimme avulla on mahdollista kehittää elokuvanlukutaitoa, koska elokuvat käsitellään elokuvan katsomisen jälkeen yhdessä pohdiskellen ja tulkiten. (Kovanen ym. 2013, 13–14).

Max Juntusen lanseeraama sisältöanalyysi oli todella merkittävässä roolissa materiaalimme kannalta. Hyödynsimme sisältöanalyysimallia Versova Puu ry:n lyhytelokuvia analysoidessamme ja luodessamme materiaalia kyseisille elokuville. Tämän lisäksi hänen mielipiteensä elokuvien analysoimisen tärkeydestä (Juntunen 2011, 83) vakuutti meidät siitä, että oikeiden kysymysten kautta on mahdollista oppia elokuvien viesteistä vielä enemmän.

Konstruktivistinen oppimiskäsitys oli suuressa roolissa materiaalin luonnissa, jonka vuoksi emme sisältäneet materiaaliin mitään valmiita vastauksia. Materiaalin on kuitenkin tarkoitus herättää keskustelua ja uusia ideoita oppijoissa; tätä ajatusta tukee mm. Hämäläisen ja Nivalan (2008, 93) teksti, että opettaja ei ole jakamassa ja siirtämässä tietoa, vaan pikemminkin auttaa oppijan tiedon jäsentämistä. Pyrimme siihen, että lyhytelokuvien katsojat joutuvat itse pohtimaan ja rakentamaan ajatuksensa kysymysten avulla lyhytelokuvien eri aiheista ja teemoista. Toisaalta osa materiaalin kysymyksistä on sen luontoisia, että opettajan on kyettävä antamaan myös sellainen vastaus, mikä on kristinopin mukaista. On selvää, että vuorovaikutus ryhmän jäsenten sekä opettajan välillä tukee oppimista (Saarinen 1997, 56), jonka vuoksi koemme, että elokuvien analysoiminen yhdessä kysymysten ja toiminnallisten tehtävien avulla on toimiva menetelmä. Vuorovaikutusta tukee myös se, että jokainen oppija tuo oppimistilanteeseen

seen oman yksilöllisen elämäntodellisuuden, kokemukset ja ajatukset (Saarinen 1997, 56–57).

Elokuvia katsoessaan katsoja pohtii omaa yhteiskuntaa, kulttuuriaan ja elämänkatsomustaan. Hän pohtii myös sitä, miten hän näkee itsensä suhteessa elokuvassa esille tulleisiin ongelmiin ja niihin tapoihin, joilla kuvataan ihmisten välisiä suhteita. Parhaassa tapauksessa elokuva herättää katsojan pohtimaan omaa elämäänsä, asenteita ja arvomaailmaansa. (Pesonen ym. 2011, 10.) Tähän perustuen loimme materiaaliimme kysymyksiä, jotka erityisesti herättävät pohtimaan juuri edellä mainittuja asioita.

Materiaaliimme toiminnalliset tehtävät perustuvat teoriaan, että ne voivat toimia virkistyskeinona muun opetuksen ohessa. Toiminnan tarkoituksena on uusien asioiden oppiminen, itse toiminta ei ole keskiössä. (Räsänen 2008, 298–299.) Tästä syystä laadimme materiaaliimme toiminnallisia tehtäviä, jotka palvelevat elokuvien viestien oppimista ja toimivat virkistävänä toimintamuotona. Materiaaliimme toiminnallisia tehtäviä varten hyödynsimme myös seurakuntien nuorisotyössä käytettävää kirjallisuutta, kuten ”Ihan Sama”, ”Isosen käsikirja” ja ”Löytöretki”. Tämän lisäksi käytimme apuna myös kirjaa ”Mediaatio”, joka syventyy mediakasvatukseen.

Koulukino ja Kakola opettaa -ohjelma vaikuttivat materiaalin luomiseen. Huomasimme, että Koulukinon materiaalit ovat sisällöltään sellaisia, että niissä on kysymyksiä elokuvan aiheisiin, teemoihin ja henkilöhahmoihin liittyen, joita elokuvan katsomisen jälkeen pohditaan yhdessä. Kakola opettaa -internet-sivusto tarjoaa myös Koulukinon kaltaisia tehtäviä, joissa pohditaan erilaisten kysymysten kautta videon aiheita ja sisältöjä. Nämä havainnot vahvistivat käsitystämme siitä, että materiaaliimme täytyisi sisältää kysymyksiä erityisesti niistä aiheista ja teemoista, jotka Versova Puu ry:n lyhytelokuvissa tulevat esille.

Materiaalin luomiseen vaikutti myös oma kokemuksemme elokuvien käytöstä oppitunneilla. Olimme molemmat aikaisemmin käyttäneet Versova Puu ry:n tekemiä lyhytelokuvia Sotkamon seurakunnan rippikoulutyössä siten, että rippikouluryhmän kanssa katsotaan aluksi jokin lyhytelokuvista, jonka jälkeen ohjaa-

jan johdolla ryhmän kanssa keskustellaan lyhytelokuvassa esille tulleista teemoista, arvoista ja asenteista. Tämän olimme itse havainneet toimineen. Haastattelu Kari-Pekka Vehkaojan kanssa toukokuussa myös vahvisti sen, että kysymysten kautta elokuvien analysointi ei ole huono vaihtoehto sisällön tarkastelussa.

Lähdekirjallisuuden perehtymisen jälkeen tulimme yhdessä siihen tulokseen, että elokuvat jo itsessään opettavat asioita hyvin ja sen tueksi voisi olla hyötyä valmiiksi laadituista kysymyksistä, joiden kautta pohtia, mistä elokuva tarkemmin ottaen kertoi. Päätimme keskittyä ”oikeiden” kysymysten luomiseen. Lähdimme joka tapauksessa laatimaan kysymyksiä siitä oletuksesta, että materiaalia opetuksessaan hyödyntävä ohjaaja tuntee kristinuskon keskeiset opetukset.

4.3 Versova Puu ry:n lyhytelokuvat

Laadimme neljälle elokuvalle oman analyysimateriaalin sekä yhden lisämateriaalin, jota voisi käyttää tulevaisuudessa valmistuvien elokuvien analysointiin. Elokuvat sisältävät erilaisia aihealueita ja teemoja, joiden pohjalta kehitimme pohdintakysymyksiä. Toiminnalliset tehtävät liittyvät myös elokuvien teemoihin. Tässä kappaleessa avaamme hieman lyhytelokuvia, joille olemme analyysimateriaalit luoneet.

4.3.1 Risteys

Risteys lyhytelokuva valmistui vuonna 2008. Me molemmat opinnäytteen tekijät olimme tekemässä kyseistä lyhytelokuvaa. Versova Puun Internet-sivusto on määritellyt elokuvan tarinan näin:

Elokuva kertoo neljästä Death metal -bändin jäsenestä, jotka halusivat päästä toteuttamaan unelmaansa ja saada musiikkinsa suuren yleisön kuuluville. Mahdollisuus tähän aukeaa, kun paikkakunnalla järjestetään bändikisa. Pääpalkintona on levytyssopimus par-

haalle bändille. JiiPeen, Ragun, Simon ja Joelin unelma on lähempänä kuin koskaan.

Death Metal -bändin basisti ihastuu tyttöön, joka edustaakin toista arvomaailmaa. Poika joutuu tytön kautta tutustumaan seurakunta-elämään ja tulee elämässään muutoksen eteen - risteykseen. (Versova Puu 2013.)

Elokuva käsittelee muun muassa seuraavia aiheita: käskyt, omatunto, itsenäistyminen ja aikuistuminen, vapaus ja vastuu, elämän arvot, erilaisina yhdessä, seurakunta, synty sekä hyvä ja paha (Versova Puu 2013).

4.3.2 Lahjaksi annettu

Lahjaksi Annettu -lyhytelokuva valmistui vuonna 2009. Elokuvan juoni tiivistetynä on seuraavanlainen:

Kertomus uudelle paikkakunnalle muuttavasta Meeristä, jolla on selkeä suunnitelma omasta tulevaisuudestaan. Meerin suunnitelmat kuitenkin järkkyvät, kun kaksi paikkakuntalaista poikaa alkaa piirittää häntä. Meeri joutuu kohtaamaan uuden todellisuuden, jossa elämää ei voikaan suunnitella etukäteen valmiiksi. Elokuva kertoo rakastumisesta, elämän hallinnasta ja sen yllätyksellisyydestä. (Versova Puu 2013.)

Elokuva käsittelee näitä aihealueita: vapaus ja vastuu, oikea ja väärä, kuolema ja iankaikkisuus, kärsimyksen ongelma, elämän yllätyksellisyys, ajan rajallisuus, itsenäistyminen ja aikuistuminen, seurustelu, ihmisenä olemisen kysymykset ja syyllisyyden kokeminen (Versova Puu 2013).

4.3.3 Samarialainen

Samarialainen valmistui vuonna 2010. Elokuva on modernisoitu versio Jeesuksen Laupias samarialainen -vertauksesta.

"Samarialainen" kertoo Petrasta ja Annista, joiden elämä pyörii poikien ja bilettämisen ympärillä. Koulukiusatulle Annille yläaste on

rankkaa aikaa ja hän on joutunut yhteisössään hyljeksityksi ja kiusatuksi. Hänen ainoa ystävänsä Petra on Annin ainoa kiinnike sosiaaliseen elämään. Petra on osa paikallista nuorisojengiä, mikä tuo lisää hankaluuksia Annin elämään. Koulukiusaamisen arvet ja ongelmat seuraavat häntä myös vapaa-aikana, kun hänen kiusaajansa pääsevät mukaan jengiin. Erilaisten sattumusten kautta Anni joutuu punnitsemaan koston oikeutusta elämässään.

Elokuva kertoo kristittyinä elämisestä ja oikeiden valintojen tekemisestä epäoikeudenmukaisessa ja raadollisessa maailmassa. (Versova Puu 2013.)

Samarialainen käsittelee seuraavia teemoja: uhrautuminen toisen puolesta, kärsimys, omatunto, päihteet, suhde toisiin ihmisryhmiin ryhmän jäsenenä, vapaus ja vastuu, synti sekä käskyt (Versova Puu 2013).

4.3.4 Isoveli

Isoveli valmistui vuonna 2011. Isoveli kertoo tarinan Tuhlaajapojasta uudella tavalla.

16-vuotias Miia on treenannut pienen elämänsä ajan tullakseen kilpahihtäjäksi. Hän opiskelee urheilulukiossa ja kaikki vapaa-aika kuuluu urheilun parissa. Kauniilla urheilijatytyllä riittää kysyntää ja Miia on seurustellut jo toista vuotta häntä pari vuotta vanhemman Sakun kanssa. Miian isoveli Markus on urheilijaperheen musta lammas, koska hän on vaihtanut fyysiset elämänarvot henkisiin. Uskooan elämässään toteuttava Markus ei hyväksy Miian elämäntapoja ja yrittää auttaa siskoaan oikealle tielle. Markus on muuttanut pois kotoa ja juuri kihlautunut elämänsä rakkauden Hannan kanssa, mutta haluaisi silti olla osa siskonsa elämää.

Miialle avautuu mahdollisuus toteuttaa unelmansa ja päästä mukaan hiihdon maajoukkueeseen. Paikkakunnalle muuttanut hiihtäjä-lupaus Eerika tuo kuitenkin odottamattomia haasteita Miian elämään. Mitä kaikkea Miia on valmis uhraamaan unelmansa vuoksi?

"Isoveli" kuvaa särkyneiden nuorten elämää paineiden ja odotusten keskellä. Se on kertomus rakkaudesta ja välittämisestä itsekkäässä ja rikkinäisessä maailmassa. Elokuva on modernisoitu versio Raamatun Tuhlaajapoika -kertomuksesta. (Versova Puu 2013.)

Isoveli sisältää seuraavia teemoja: anteeksianto, omatunto, Jumala, oikein ja väärin, seurustelu ja avioliitto, seksuaalisuus, arvot ja ihanteet, identiteetti, rajojen merkitys, vastuullisuus, ikätoverit, nuorisokulttuuri, päihteet, suhde vanhempiin, elämän ura, synty ja käskyt (Versova Puu 2013).

4.3.5 Tehtäviä lyhytelokuvan analysointiin

Kehitimme tämän materiaalin sellaiseen muotoon, että sitä voisi käyttää käytännössä minkä tahansa elokuvan analysoimisessa. Tämä materiaali on tarkoitettu tulevaisuudessa valmistuvien elokuvien analysointiin. Materiaali koostuu toiminnallisista tehtävistä.

4.4 Palaute materiaalipakettiimme liittyen

Ennen kesän 2013 rippileirejä Sotkamon seurakunnassa, olimme sopineet nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkaojan kanssa, että heidän nuorisotyöntekijät testaavat materiaalejamme leireillä. Toimitimme materiaalit sekä palautekyselykaavakkeet muutamalle leiriohjaajalle sekä yhteistyötahollemme.

Emme saaneet kuitenkaan Vehkaojalta tai Versova Puu ry:ltä palautetta materiaaliin liittyen yhteydenotoista huolimatta. Sotkamon seurakunnan kesäteologi Susanna Schroderus ja nuorisotyöntekijä Mirva Heikkinen antoivat lyhyen palautteen materiaalista. Molemmat olivat toivoneet materiaalista huomattavasti toiminnallisempaa. Heikkisen mielestä materiaalipaketissa oli se ongelma, että yhden leirin aikana ei olisi voinut hyödyntää montaa elokuvaa ja meidän materiaalipakettiamme, koska elokuvien analysointi perustui pelkästään kysymysten varaan ja se kävi sitten pidemmän päälle tylsäksi. Heikkinen toivoi myös, että kysymyksiä voisi olla enemmän ja ne voisivat syventyä vielä enemmän eri aihealueisiin. Tämän palautteen pohjalta lisäsimme materiaalimme toiminnallisia menetelmiä sekä lisää kysymyksiä.

Päätimme lähettää päivitetyn materiaalimme arvioitavaksi myös muutamalle kirkon nuorisotyöntekijälle, jotka ovat nähneet ainakin jonkun Versova Puu ry:n elokuvista. Sosionomi-kirkon nuorisotyöntekijä, Jonne Honkanen kommentoi materiaalipakettiamme näin:

Materiaalissa on paljon aineksia eri aihealueiden pohdintaan, riippuen täysin ohjaajan valitsemasta aiheesta. Riippuen lyhytelokuvasta ohjaaja voi valita haluamansa näkökulman esimerkiksi elämän merkitykseen tai seurusteluun ja näihin liittyviin kysymyksiin. Koska monet materiaalin kysymyksistä ovat samoja, ne mahdollistavat monipuolisen tarkastelun eri aiheisiin. Yhdestäkin elokuvasta riittää pohdittavaa pidemmäksi aikaa. Monet kysymyksistä ovat luonteeltaan helppoja vastata, mutta elokuvan kautta myös viestivät jotain tiettyä tunnetilaa ja sanomaa, joka varmasti herättää syvempääkin pohdintaa katsojassa ja keskustelijassa. Joukossa on myös kysymyksiä, jotka haastavat katselijat pohtimaan näkemäänsä kenties aivan uudessa valossa tai kyseenalaistamaan omia näkemyksiään.

Kysymykset ovat myös hyvin ajankohtaisia ja saavat varmasti helposti kosketuspinnan ajankohtaisiin aiheisiin joita mediassa ja julkisessa keskustelussa muutenkin pidetään yllä.

Toiminnalliset tehtävät kysymysten päätteeksi ovat tervetullut lisä keskustelun lisäksi. Toiminnasta löytyy tarjottavaa niin musikaalisesti suuntautuneille nuorille, kuin taiteellisille ja näyttelystä kiinnostuneille. Lisäksi se tarjoaa myös hiljaisemmille vaihtoehdon vain pohtia keskenään, piirtää ja kirjoittaa. (Jonne Honkanen, henkilökohtainen tiedonanto 10.10.2013.)

Sosionomi-kirkon nuorisotyöntekijä, Pasi Parila kommentoi materiaalimme näin:

Paketti haastaa lukijan pohtimaan omaa suhtautumistaan kristilliseen uskoon tuoden esille keskeisiä teemoja, kuten itsenäistyminen ja aikuistuminen, elämän arvot jne. Materiaalipaketti on selkeästi rakennettu kohdeyleisölleen ja ottaa tämän huomioon käsittelemällä rehellisesti ja avoimesti käytännön kristilliseen vaellukseen liittyviä, nuorille ajankohtaisia ja kipeitäkin kysymyksiä. Pidän materiaalipakettia hyvänä, helposti lähestyttävänä sekä tarkoitustaan palvelevana produktina rippikoulun käyneiden nuorten kristilliseen kasvatukseen. (Pasi Parila, henkilökohtainen tiedonanto 26.10.2013)

5 PROSESSIN KUVAUS

Prosessin juuret ulottuvat vuoden 2011 kesään, jolloin sovimme opinnäytetyöstämme Kari-Pekka Vehkaojan kanssa. Siitä alkaen mietimme ensimmäisiä ideoita sen suhteen, mitä materiaalipaketti voisi sisältää; kirjoitimme itsellemme talteen ideoita noin puolentoista vuoden ajan, ennen kuin pääsimme kunnolla aloittamaan materiaalin valmistamista. Ideat olivat aluksi näytelmien esittämistä, hartauskirjoituksia, musiikin säveltämistä ja muuta tämän tapaista. Pian tämän jälkeen kuitenkin totesimme, että 45 minuutin pituiseen oppituntiin on vaikeaa sisällyttää näytelmien ja piirustusten tekemistä, kun pelkästään yhden lyhytelokuvan katsomiseen menee 15–20 minuuttia. Yhtenä ideana oli myös erilaiset valmiiksi mietityt teemoihin liittyvät kysymykset, joita voisi esittää opetusryhmälle ja niiden avulla pohtia elokuvien sisältöä ja viestiä pienryhmissä. Ideoiden kehittämisen ajan olimme yhteydessä myös muutaman kerran Kari-Pekka Vehkaojaan, jolta pyysimme mielipiteitä materiaalipakettia ajatellen.

Tammikuussa 2013 aloitimme virallisesti opinnäytteemme työstämisen, jolloin lähdimme etsimään lähdekirjallisuutta materiaalimme tueksi. Aluksi koimme lähdemateriaalin etsimisen hyvin haasteelliseksi; tämä siksi, että meidän olisi pääsääntöisesti pitänyt löytää materiaalia, joka liittyy siihen, kuinka elokuvan viestiä voi opettaa ryhmälle. Sinnikkään etsimisen tuloksena löysimme muutamana lähteen, jonka pohjalta aloitimme materiaalimme työstämisen. Lähdemateriaalin pohjalta tulimme siihen tulokseen, että parhaiten elokuvien viestiä voisi opettaa nuorille hyvien kysymysten kautta käytävästä keskustelusta. Päätimme, että sisällytämme myös näyttelyt ja maalaamiset materiaalipakettiin ainakin jossain muodossa, koska tätä oli toivottu.

Olimme sopineet aiemmin nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkaojan kanssa, että työstämme materiaalit neljälle valmistuneelle elokuvalle (Risteys, Lahjaksi annettu, Samarialainen & Isoveli) sekä yhden lisämateriaalin, joka soveltuisi tulevaisuudessa valmistuvien elokuvien käsittelyyn. Käytimme kaksi kokonaista päivää aikaa neljän jo valmistuneen elokuvan katsomiseen ja analysointiin helmikuussa 2013.

Keväällä 2013 loimme materiaaliin kysymyksiä, jotka olisivat oleellisia elokuvan viestin ja kristillisten teemojen oppimisen kannalta. Kysymysten miettimisen lomassa lähetimme maaliskuussa sähköpostia Kari-Pekka Vehkaojalle, jolloin kysyimme suoraan, että onko materiaalipaketti liian yksinkertainen, mikäli se sisältää vain eri teemoihin liittyviä kysymyksiä, jotka käydään läpi yhdessä keskustellen. Saimme Vehkaojalta vastauksen sähköpostitse, jonka mukaan materiaalimme ei olisi liian yksinkertainen, mikäli se sisältäisi vain keskusteluun herätteleviä kysymyksiä. Päätimme jatkaa samalla linjalla kuin olimme aloittaneetkin ja laatia kysymyksistä koostuvan materiaalipaketin valmiiksi. Kysymyksiä mietimme noin parin kuukauden ajan ja alustava versio valmistui testaamista varten toukokuussa 2013. Lähetimme materiaalit yhteistyötahollemme sekä muutamalle Sotkamon seurakunnan nuorisotyöntekijälle ennen rippileirien alkua.

Saimme kesän 2013 aikana kuulla, että materiaali ei ollutkaan yhteistyötahollemme mieleen. Tätä emme saaneet kuitenkaan kuulla suoraan Versova Puu ry:ltä tai nuorisotyöntekijä Kari-Pekka Vehkaojalta, vaan pääasiassa kesäteologina toimineelta Susanna Schroderukselta. Schroderuksen palautteen jälkeen lähetimme viestin Kari-Pekka Vehkaojalle, mutta hän ei vastannut yhteydenottoomme enää. Laitoimme viestiä tämän jälkeen myös nuorisotyöntekijä Mirva Heikkiselle, joka antoi myös lyhyen palautteen työstämme; Heikkinen lupasi antaa vielä laajemman palautteen kesän päätteeksi, kun on saanut testattua materiaaleja enemmän. Schroderuksen ja Heikkisen palautteiden pohjalta kehitimme vielä työtämme. Tilanne oli joka tapauksessa hämmentävä ja harmittava, koska vähän aiemmin olimme tulkinneet yhteistyötahomme viestin myönteiseksi meidän alkuperäistä ideaamme kohtaan; eli siis sitä ideaa kohtaan, että materiaalipaketti sisältäisi vain pohdintakysymyksiä elokuvan sisällön analysoimiseen.

Syksyn edetessä tavoittelimme vielä Vehkaojaa ja Heikkistä Facebookin välityksellä, mutta kumpikaan ei vastannut yhteydenottoomme. Kysyimme ja saimme päivitetystä materiaalista palautetta muutamalta ainakin jonkun Versova Puu ry:n elokuvan nähneeltä kirkon nuorisotyöntekijältä. Loppusyksy kului opinäytetyöraporttia viimeistellessä.

6 POHDINTA

Me molemmat koimme koko opinnäyteprosessin todella mielekkäänä; aiheemme oli tarttuva ja inspiroiva, sillä tekstiä syntyi todella vaivattomasti ja lähdekirjallisuuden etsiminenkin sujui mallikkaasti, vaikka työhömme olikin välillä vaikea löytää teoriapohjaa. Opinnäyteohjaajiemme selvä innostus aiheitamme kohtaan antoi meille lisäpotkua suorittamaan tehtävämme kunnialla loppuun asti; oli todella motivoivaa kuulla palautetta produktimme ainutlaatuisuudesta ja siitä, että työmme oli hyvällä mallilla. Tässä vaiheessa on helppo todeta, että meillä todella oli ainutlaatuinen aihe käytössä ja siitä kuuluu suuri kiitos yhteistyökumppanillemme, joka tarjosi meille mahdollisuuden tehdä opinnäytteemme elokuvaan liittyen.

Lähdimme tekemään opinnäytetyötä sillä ajatuksella, että siitä tulisi niin hyvä kuin mahdollista; halusimme laittaa itsemme todella likoon. Pyrimme noudattamaan opettajien ja alumnien vinkkejä opinnäytettä tehdessä, kuten vaikka sitä, että koko opinnäytetyö pitäisi pohjautua vankasti lähdekirjallisuuteen, jonka vuoksi ennen minkään materiaalin kehittämistä meidän täytyisi koota teoriaa koko produktimme tueksi.

Voimme rehellisesti myöntää, että pohdimme myös sitä vaihtoehtoa, että olisimme aloittaneet suoraan materiaalin luomisella ja vasta sen jälkeen kasanneet teoriapohjaa; tätä vaihtoehtoa harkitsimme siitä syystä, että aiheeseemme olisi ollut todennäköisesti mahdoton löytää juuri sellaista teoriapohjaa, mikä käsittelee elokuvassa esiintyvien teemojen opettamista ryhmälle; eli sitä teoriapohjaa, mitä ensisijaisesti olisimme tarvinneet. HavaitSIMME opinnäytettä tehdesämme, että elokuvien kautta opettaminen on vielä tällä hetkellä aika uusi menetelmä, jonka vuoksi siitä ei ole kovin paljoa kirjallisuutta tarjolla. Opinnäytetyön loppuvaiheessa on helppo todeta, että onneksi päädyimme joka tapauksessa etsimään ensin lähdekirjallisuutta, koska löysimme lopulta sellaisia teoksia, jotka olivat vankka pohja materiaalillemme.

Maaliviivan jo häämöttäessä olemme todenneet, että yritimme parhaamme tämän koko opinnäytetyön suhteen; lopputulos ei ole jäänyt onneksi vaivaamaan,

vaan olemme molemmat tyytyväisiä suoritukseen. Erityisesti olemme tyytyväisiä siitä, että olemme kyenneet perustelemaan oman materiaalimme lähdekirjallisuudella, jota etsimme ennen materiaalin valmistamista. Olemme myös tyytyväisiä siihen, että yhteistyömme toimi saumattomasti koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Teimme opinnäytetyön kokonaan yhdessä ja voimme hyvillä mielin kutsua sitä meidän opinnäytetyöksi. Teimme materiaalipakettiamme yhdessä, mutta jaoinme kuitenkin vastuualueita hieman siten, että Atte vastaisi enemmän elokuvien ”Lahjaksi Annettu” sekä ”Isoveli” –materiaaleista, kun taas Arto vastaisi enemmän elokuvista ”Risteys” ja ”Samarialainen”. Lopuksi täydensimme ja hioimme yhdessä toistemme materiaaleja, jotta pääsimme molemmille mieleiseen lopputulokseen. Opinnäytetyöraportin sisällysluettelon ja sisällön suunnittelimme tiiviisti yhdessä. Jaoinme raportin kappaleet tasapuolisesti molemmille kirjoitettavaksi, jonka jälkeen aina kokoonnuimme yhteen pohtimaan ja hiomaan tuotettua tekstiä. Koimme tämän työtavan tärkeäksi tekstin tuotteliaisuuden kannalta, koska pidämme molemmat itsenäisestä työskentelystä tekstin kirjoittamisen suhteen. Tämä myös mahdollisti sen, että toinen pystyi tarkastelemaan toisen kirjoittamaa tekstiä kriittisesti, koska koemme, että omalle tekstille on helppo ”sokeutua”.

Kun tarkastelemme koko tuotantoprosessia kesästä 2011 lähtien, huomaamme seikkoja, joihin olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota jo koko projektin alusta lähtien. Koko projektista olisi ensinnäkin kannattanut tehdä jonkin tyyppinen yhteistyösopimus työelämätahon kanssa, jossa sitoudutaan yhteiseen keskusteluun ja tapaamisiin, jotta materiaali olisi ollut molemmille osapuolille mieleinen. Erityisesti opinnäyteprosessin loppuvaiheessa meille jäi epäselväksi, onko lopullinen materiaalimme sellainen, mitä työelämätaho sen toivoi olevan. Toisaalta olisimme voineet kiinnittää huomiota myös omaan aktiivisuuteemme enemmän ja kysellä palautetta työelämätaholta useammin projektin eri vaiheissa. Tämä jäi vähäiseksi siitä syystä, että luulimme yhteistyötahomme olevan samoilla linjoilla työmme kannalta.

Emme ole myöskään täysin varmoja materiaalimme toimivuudesta. Palaute, jota saimme ei oikeastaan vastannut siihen, että onko kysymysten pohdinta elokuvankatsomisen jälkeen toimiva tapa analysoida elokuvien viestiä ja sisältöjä; tällaista palautetta olisimme erityisesti toivoneet. Luotimme ehkä liikaa siihen, että saamme todella hyvän ja kehittävän palautteen Sotkamon seurakunnan kesän 2013 rippileireiltä. Toisaalta jälkikäteen mietittynä olisimme syksyllä 2013 voineet itsekkin vielä yrittää lähteä testaamaan materiaalimme jonkun nuorten ryhmän kanssa tai jopa kokeilla sitä oman D29 –kurssiryhmämme kanssa.

Käytännössä on mahdollista, ettei materiaali sovellu joillekin ryhmille ollenkaan. Meidän materiaali edellyttää keskustelutaitoja, jonka vuoksi pahimmassa tapauksessa luonteeltaan ujut keskustelijat eivät välttämättä hyödy analyysimateriaalista tarpeeksi. Olemme huomioineet ujut ihmiset siten, että lisäsimme materiaaliin yksilötehtäviä, joissa voi kirjoittaa tai piirtää ja tällä tavoin jäsentää omia ajatuksiaan elokuvaan liittyen.

Jälkikäteen olemme myös miettineet nuorisotyöntekijä Mirva Heikkisen palautetta. Se on tietysti totta, että materiaalimme on nyt hieman yksitoikkoinen ja sisältää pääasiassa keskusteluun ohjaavia kysymyksiä, jonka vuoksi meidän materiaalin käyttäminen voi käydä tylsäksi, mikäli sitä käyttää useammin saman ryhmän kanssa. Tämän suhteen olisimme voineet laittaa itsemme vielä enemmän ”liikoon”. Projektin loppuvaiheella sille on kuitenkin vaikea enää tehdä mitään.

Joka tapauksessa kaikki lähdemateriaali, jota tutkimme sekä aikaisempi kokemuksemme elokuvien käyttämisestä rippikouluopetuksessa viittasi vahvasti siihen, että elokuvia on mahdollista analysoida hyvien kysymysten kautta. Uskomme, että itse elokuvat kuitenkin virittävät katsojat eri aiheiden äärelle ja valmiiksi mietityt kysymykset auttavat katsojia jäsentämään elokuvien sisältöjä sekä herättävät keskustelua.

Emme saavuttaneet opinnäytetyössämme kaikkia työlle asetettuja tavoitteita, mutta suurimmaksi osaksi ne kuitenkin toteutuivat. Yksi tavoitteistamme oli tukea nuorten oppimista parhaalla mahdollisella tavalla, jotta elokuvien viesti ja

sanoma välittyisi katsojalle. Tämä tavoite toteutui mielestämme teorian valossa tarkasteltuna. Kysymyksemme ja toiminnalliset tehtävät on luotu siihen muotoon, että ne herättävät keskustelua, mutta keskustelua on ohjaamassa kirkon työntekijä ammattilainen, joka pitää huolta, että oleelliset asiat tulevat keskustelun pohjalta esille. Kysymykset ovat kaikenlisäksi luonteeltaan sellaisia, että ne jättävät tilaa erilaisille tulkinnoille, jonka vuoksi myös tämä tavoite toteutui materiaalimme osalta.

Meidän päätavoitteemme ei kuitenkaan ilmeisesti täytynyt, vaikka tästä emme olekaan täysin varmoja. Tulkitsemme joka tapauksessa, että materiaali ei vastannut Versova Puu ry:n odotuksia, koska emme saaneet palautetta enää siihen liittyen prosessin loppuvaiheessa. Meidän olisi todennäköisesti pitänyt luoda materiaalista selkeästi toiminnallisempi, jotta se olisi palvellut Versova Puu ry:n tarkoitusta paremmin. Aiomme toimittaa viimeistellyn materiaalin sovitusti Versova Puu ry:lle; viimeistely materiaali sisältää myös toiminnallisia tehtäviä, mitä Versova Puu ry erityisesti kaipasi.

Opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa pohdimme, mitä olemme oppineet koko työstä. Ainakin koemme ymmärtävämmä nyt paremmin, miten rippikoulun oppilas oppii asioita ja mitä konstruktivistinen oppimiskäsitys tarkoittaa. Koemme kuitenkin, että ymmärrämme opinnäytetyöprosessin todellisen merkityksen vasta, kun siirrymme työelämään toteuttamaan kutsumustamme. Tällä hetkellä on vaikea määritellä kaikkea sitä, mitä olemme oppineet.

Miten opinnäytetyötämme voisi soveltaa eteenpäin? Uusia Versova Puu ry:n lyhytelokuvia syntyy vuosittain lisää, jonka vuoksi uudet elokuvat hyötyisivät myös omista analyysimateriaaleista. Nykyiseen materiaalimme voi käytännössä kehittää lisätehtäviä ja kysymyksiä, joita emme ole itse keksineet. Saimme myös idean kokonaan uudesta opinnäytetyöaiheesta; Versova Puu – elokuvatoiminta on niin ainutlaatuinen nuorisotyömenetelmä, että siinä olisi hyvät ainekset tutkimukselle siitä, miten elokuvaryhmässä työskentely on vaikuttanut nuoriin.

LÄHTEET

- Aaltonen, Jouko 1993. Käsikirjoittajan työkalupakki. Helsinki: Painatuskeskus oy.
- Alanen, Antti 2007. Elokuva ja psykoanalyysi. Teoksessa Antti Alanen (toim.) Elokuva ja psyyke – Verhon takana. Helsinki: Minerva kustannus oy.
- Aumont, Jacques; Bergala, Alain; Marie, Michel & Vernet, Marc 1994. Elokuvan estetiikka. Edita. Helsinki: Suomen elokuva-arkisto.
- Bacon, Henry 2004. Audiovisuaalisen kerronnan teoria. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Bordwell, David 1988. Narration in the Fiction Film. Wisconsin: The University of Wisconsin Press.
- Heikkinen, Mirva 2013. Kirkon lapsi- ja nuorisotyöntekijä. Henkilökohtainen tiedonanto 10.7.2013.
- Honkanen, Jonne 2013. Sosionomi ja kirkon lapsi- ja nuorisotyöntekijä. Sähköpostiviesti 10.10.2013.
- Hämäläinen, Juha & Nivala, Elin 2008. Kasvatustiede. Pedagogisen ihmistytöntiede. Kuopio: Unipress
- Juntunen, Max 2011. Katsaus elokuvakasvatuksen menetelmiin. Teoksessa Päivi Hakkarainen & Kari Kumpulainen (toim.) Liikkuva kuva - muuttuva opetus ja oppiminen. Kokkola: Kokkolan yliopistolaitos Chydenius.
- Juntunen, Max 1997. Elävän kuvan sanasto. Elokuva-, televisio- ja videoalan keskeiset termit ja käsitteet. Helsinki: Oy Edita Ab

Kakola opettaa i.a. Viitattu 20.5.2013.

http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/kakola_opettaa/index.html

Kirkkohallitus 2001. Elämä - usko - rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001: 10.

Koulukino 2012. Viitattu 10.6.2013. <http://www.koulukino.fi/index.php?id=891>

Koulukino ry 2009. Opettajien elokuvakasvatuskysely –raportti. Viitattu 11.8.2013.

http://koulukino.fi/ckfinder/userfiles/files/Opettajien_elokuvakasvatuskysely_raportti_final.pdf

Kovanen, Marjo; Metsätähti-Koistinen, Heli; Puura-Castrén, Anna-Liisa & Free-se, Outi 2013. Elokuvakasvatuksen opas. Koulukino 2013. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 2007/1433, 28.12.2007. Viitattu 7.10.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071433>

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus oy

Nevala, Tommi 2006. Elokuvaa koulussa – johdatus elokuvakasvatukseen. Viitattu 13.5.2013.

<http://koulut.sodankyla.fi/elokuvakasvatus/opas.pdf>

Norvanto, Miika J 2013. Elokuvantekijä. Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2013.

Parila, Pasi 2013. Sosionomi ja kirkon lapsi- ja nuorisotyöntekijä. Henkilökohtainen tiedonanto 26.10.2013.

- Pesonen, Heikki; Lehtinen, Elina & Myllärniemi, Nelli 2011. Kuinka tutkia uskontoa elokuvassa? Lähtökohtia, periaatteita ja näkökulmia. Teoksessa Heikki Pesonen, Elina Lehtinen, Nelli Myllärniemi & Minja Blom (toim.) Elokuva uskonnon peilinä – Uskontotieteellisiä tarkennuksia länsimaiseen populaarielokuvaan. Helsinki: Helsingin yliopisto
- Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarinen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK Kirjat.
- Saarinen, Seija 1997. Kohti konstruktivistista oppimiskäsitystä. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisiätyöhön. Helsinki: Lasten Keskus
- Schroderus, Susanna 2013. Biologian opettaja. Henkilökohtainen tiedonanto 7.7.2013.
- Schuck, Sandy & Kearney, Matthew 2004. Students in the director's seat – Teaching and learning across the school curriculum with student-generated video, Faculty of Education, University of Technology, Sydney
- SuomiSanakirja.fi 2013. Viitattu 8.11.2013.
<http://www.suomisanakirja.fi/konventio>

Vehkaoja, Kari-Pekka 2013. Kirkon nuorisotyöntekijä. Henkilökohtainen tiedon-
anto. 2.5.2013.

Versova Puu 2013. Viitattu 5.5.2013. <http://www.versovapuu.fi>.

Viikari, Timo; Raike, Antti & Laitinen, Karri i.a. Elokuvantaju. Viitattu 14.10.2013.
<http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/elokuvakulttuuri/ilmaisu.jsp>

LIITE 1: Analyysimateriaali

RISTEYS

Tehtäviä ja kysymyksiä lyhytelokuvan analysoimiseen

Saatteeksi ohjaajalle

Olemme tehneet tämän analyysimateriaalin opinnäytetyönämme Risteys -elokuvaan varten. Materiaali sisältää kysymyksiä keskustelun ja pohdinnan tueksi sekä toiminnallisia tehtäviä. Olemme ajatelleet, että analyysimateriaalia hyödynnetään siten, että elokuvan katsomisen jälkeen oppitunnin ohjaaja jakaa ryhmän noin 3-5 hengen pienryhmiin, jossa suurin osa työskentelyistä tapahtuu. Materiaalitamme on mahdollisuus muodostaa esimerkiksi n. 45min pituinen oppituntikonaisuus, jossa elokuvan katsomiseen menee noin 15 minuuttia ja jäljelle jäävä aika varataan elokuvan analysointiin. Toisaalta materiaalin työskentelyistä voidaan jatkaa myös suoraan jonkun aiheen oppituntikonaisuuteen, jolloin elokuva toimii ikään kuin "aiheeseen herättelijänä". Ohjaajan on syytä perehtyä itse elokuvaan että analyysimateriaaliin ennen sen käyttöä, jotta voisi rakentaa analyysimateriaalista haluamansa kokonaisuuden.

Keskustelujen tarkoituksena on herättää nuoret pohtimaan asioita keskenään, jonka jälkeen ryhmien pohdintoja käydään ohjaajan johdolla läpi. Toiminnallisia tehtäviä voi käyttää pääasiassa samalla tavoin, mutta niiden toteuttamiseen kannattaa varata hieman enemmän aikaa.

Materiaalia laatiessamme olemme hyödyntäneet mm. Max Juntusen lanseeraamaa sisältöanalyysimallia sekä seurakuntien nuorisotyössä käytettäviä teoksia, kuten "Löytöretki", "Ihan sama", "Mediaatio" ja "Isosen käsikirja". Osa menetelmistä saattaa siis kuulostaa tutuilta.

Toivotamme teille antoisia tuokioita lyhytelokuvien äärellä.

t. Atte Hartikainen & Arto Mulkahainen

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN JA POHDINNAN TUEKSI

Alla olevasta listasta löytyy teemojen käsittelyyn sopivia kysymyksiä, jotka ovat jaettu eri aihealueisiin. Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin ja katsokaa elokuva. Tämän jälkeen ohjaaja antaa valitsemiaan kysymyksiä ryhmille pohdittavaksi kysymyskerrallaan; kysymyksiä voi pohtia esimerkiksi noin 3-5min ajan, jonka jälkeen pohdinnat käydään ryhmittäin läpi.

Synti

- Mitä synti on? Miten synti näkyi elokuvassa?
- Mitä tarkoittaa perisynti? Mistä perisynti on saanut alkunsa?
- Elokuvassa nuorisotyöntekijä puhui, että synti erottaa meidät Jumalasta ja lähimmäisistämme. Mitä hän tarkoitti sillä?
- Miten armon näkökulma tulee esille elokuvassa? Mitä se kertoo Jumalasta?
- Lukekaa Raamatusta pienoisevankeliumi (Joh. 3:16). Pohtikaa, että mikä merkitys Jeesuksen ristinkuolemalla oli ihmisille.

Omatunto

- Antoiko Julia JiiPeelle anteeksi? Miettikää, miksi anteeksiantaminen on tärkeää.
- Onko teillä ollut tilanteita, jossa omatunto alkaa kolkuttamaan? Kuinka olet toiminut tilanteissa?

- Mikä on omatunnon tehtävä? Miksi Jumala antoi ihmiselle omatunnon?

- Pohtikaa, miksi elokuva on nimetty Risteykseksi. Mitä nimi kuvastaa?

- Tekikö päähenkilö (JiiPee) oikean ratkaisun jättäessään bändin ja kertoessaan totuuden Juulialle? Perustele. Mikä sai JiiPeen päättämään tähän ratkaisuun?

Käskyt

- Lukekaa Katekismuksesta kymmenen käskyä. Mitä siinä sanotaan? Miksi ne on annettu? Tämän jälkeen koko ryhmän kesken voi esimerkiksi pohtia, miten itse voisi pyrkiä toteuttamaan näitä käskyjä ja onko joitakin käskyjä mahdoton toteuttaa.

Hyvä ja paha

- Mitä on hyvä ja mitä on paha? Miten määrittelette jonkun asian hyväksi ja jonkun pahaksi?

- Tekivätkö elokuvan henkilöt hyviä tekoja? Tekivätkö he pahoja tekoja? Antakaa esimerkkejä.

Itsenäistyminen ja aikuistuminen / Vapaus ja vastuu

- Mitä itsenäistyminen ja aikuistuminen tarkoittaa? Minkä ikäisenä nuoresta tulee aikuinen?

- Minkä ikäisenä nuori saa päättää kaikista asioista hänen elämässään?
- Miten vapaus ja vastuu tuli esille JiiPeen elämässä?
- Lukekaa Raamatusta seuraava kappale (1. Kor. 6:12-13). Mitä se kertoo vapaudesta ja vastuusta?
- Kultainen sääntö on eräs Jeesuksen tunnetuimmista opetuksista. Mikä on kultainen sääntö? Mitä elokuvan bändipojilla olisi ollut opittavaa Kultaisesta säännöstä?

Seurakunta / erilaisina yhdessä

- Mitä tarkoittaa seurakunta? Minkälainen paikka seurakunta on? Mitä seurakunta tarjoaa nuorille?
- Mitä tehtäviä seurakunnalla on?
- Voiko hevikulttuuri tai muut nuorisokulttuurit olla osana seurakuntaelämää?
Voiko seurakuntaan tulla sellaisena kuin on? Perustelkaa.
- Miten elokuvan eri henkilöahmot suhtautuvat kristinuskoon?

Elämän arvot

- Mitä ovat elämän arvot? Miten ne ohjaavat elämää? Mitä elämän arvoja omaatte?
- Minkälaisia kristillisiä arvoja tunnette?

- Minkälaisia arvoja bändipojat mielestänne edustaa? Mitä arvoja Juulia edustaa?

Toiminnallisia tehtäviä

Toiminnallisiin tehtäviin kannattaa varata enemmän aikaa. Osaan tehtävistä olisi hyvä varata myös kartonkia, tusseja, A4 -paperia ja kyniä koko ryhmälle.

- Elokuvasa bändi lauloi synkistä aiheista. Kehittäkää 3-5 hengen pienryhmässä uudet sanat tai runo, joka sopisi kristillisen / gospelbändin laulettavaksi. Esittäkää sanat muulle ryhmälle puheen, räpäten tai laulaen.

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Lukekaa Raamatusta Kristuksen ruumiin jäsenistä (1. Kor. 12:12-31). Piirtäkää ryhmän kanssa kartongille ihmisvartalo (pää, vartalo, kädet, jalat). Merkitkää eri ruumiin osille seurakunnan ja seurakuntalaisten eri tehtäviä. Esimerkiksi käsien kohdalle voi kirjoittaa, mitä hyvää voi saada käsillä aikaan ja jaloille, mitä hyvää voi jaloilla saada aikaan jne. Esittäkää tuokset tämän jälkeen muulle ryhmälle. Ohjaaja voi työskentelyn päätteeksi todeta, että kristityt muodostavat yhdessä Kristuksen ruumiin ja jokaisella kristityllä on oma tärkeä rooli ruumiin jäsenenä.

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kertoa ulkomaalaiselle nuorelle, millainen on suomalainen 15-vuotias nuori. Piirtäkää nuori esimerkiksi kartongille ja kirjoitakaa ranskalaisilla viivoilla viereen, mistä tämä suomalainen

15-vuotias unelmoi, mitä hän harrastaa, missä hän asuu, mihin hän uskoo ja millainen perhe hänellä on. Mitä eri asioita kuuluu tämän nuoren elämään? Esittäkää työnne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaloilla äänestäminen. Ohjaaja esittää väittämiä ryhmälle, jonka jälkeen ryhmäläiset äänestävät, ovatko väitteestä samaa mieltä, eri mieltä tai jotain siltä väliltä. Ohjaaja näyttää oppitilasta paikat, mihin samaa mieltä olevat kokoontuvat ja mihin eri mieltä olevat kokoontuvat. Väittämän jälkeen ohjaaja kyselee perusteluita ryhmäläisiltä, miksi olivat asiasta samaa tai eri mieltä. Ohjaaja voi valita alla olevasta listasta väitteitä:

- x Elokuvasssa olevan bändin sanoitukset sopivat seurakunnan laulettavaksi**
- x Seurakuntaan saa tulla sellaisena kuin on**
- x Päihteet kuuluvat alaikäisen elämään**
- x JiiPee teki oikean ratkaisun kertoessaan totuuden Juulialle**
- x Death metal -musiikki kuuluu kristityn elämään**
- x Totuuden kertominen on yksinkertaista ja helppoa**
- x Valehtelu ei ole aina väärin**
- x Anteeksiantaminen on helpompaa kuin sen pyytäminen**

- Luokaa 3-5 hengen pienryhmänä posterit, jossa vastaatte seuraaviin kysymyksiin: Mikä on elokuvan viesti? Mikä on mielestänne elokuvan päälause muutamalla sanalla kerrottuna? Mikä kohtaus jäi erityisesti mieleen ja mistä arvelette sen johtuvan? Piirtäkää ja kirjoittakaa vastauksenne noin A3 -kokoiselle kartongille. Tehkää postereista oman näköisenne. Esittäkää posterinne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaa ryhmä noin 4-6 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kehittää elokuvalle esimerkiksi noin 2-5 minuutin pituinen jatko ja esittää se näytellen haluamallaan tavalla.

- Luokaa 3-5 hengen pienryhmän kanssa elokuvalle jatkotarina ja toteuttakaa se sarjakuvana. Toteuttakaa sarjakuva noin A3-kokoiselle kartongille. Esitelkää sarjakuva tämän jälkeen muulle ryhmälle.

HYÖDYNSIMME TÄSSÄ MATERIAALISSA SEURAAVIA TEOKSIA:

Pruuki, Heli & Pruuki, Lassi 2002. Löytöretki - rippikoulu ohjaajien opas. Helsinki: Lasten Keskus

Koivisto, Johanna; Paalanne, Helena & Siukonen, Antti 2010. Ihan sama - eilen, tänään ja ikuisesti. Helsinki: LK-Kirjat.

Kiilunen, Katariina; Rantavuori, Markus & Salo, Kalervo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Autio, Sari & Rislakki, Elina 2011. Mediaatio - mediakasvatusmateriaalia seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyöhön ja koulujen uskonnonopetukseen. Helsinki: LK-Kirjat.

LAHJAKSI ANNETTU

Tehtäviä ja kysymyksiä lyhytelokuvan analysoimiseen

Saatteeksi ohjaajalle

Olemme tehneet tämän analyysimateriaalin opinnäytetyönämme Lahjaksi Annettu -elokuvaan varten. Materiaali sisältää kysymyksiä keskustelun ja pohdinnan tueksi sekä toiminnallisia tehtäviä. Olemme ajatelleet, että analyysimateriaalia hyödynnettään siten, että elokuvan katsomisen jälkeen oppitunnin ohjaaja jakaa ryhmän noin 3-5 hengen pienryhmiin, jossa suurin osa työskentelyistä tapahtuu. Materiaalitamme on mahdollisuus muodostaa esimerkiksi n. 45min pituinen oppituntikonaisuus, jossa elokuvan katsomiseen menee noin 20 minuuttia ja jäljelle jäävä aika varataan elokuvan analysointiin. Toisaalta materiaalin työskentelyistä voidaan jatkaa myös suoraan jonkun aiheen oppituntikonaisuuteen, jolloin elokuva toimii ikään kuin "aiheeseen herättelijänä". Ohjaajan on syytä perehtyä itse elokuvaan että analyysimateriaaliin ennen sen käyttöä, jotta voisi rakentaa analyysimateriaalista haluamansa kokonaisuuden.

Keskustelujen tarkoituksena on herättää nuoret pohtimaan asioita keskenään, jonka jälkeen ryhmien pohdintoja käydään ohjaajan johdolla läpi. Toiminnallisia tehtäviä voi käyttää pääasiassa samalla tavoin, mutta osa tehtävistä kannattaa kuitenkin toteuttaa yksilötyöskentelyinä; tämänkaltaiset tehtävät olemme merkinneet sanalla "Yksilötehtävä".

Materiaalia laatiessamme olemme hyödyntäneet mm. Max Juntusen lanseeraamaa sisältöanalyysimallia sekä seurakuntien nuorisotyössä käytettäviä teoksia, kuten "Löytöretki", "Ihan sama", "Mediaatio" ja "Isosen käsikirja". Osa menetelmistä saattaa siis kuulostaa tutuilta.

Toivotamme teille antoisia tuokioita lyhytelokuvien äärellä.

t. Atte Hartikainen & Arto Mulkahainen

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN JA POHDINNAN TUEKSI

Alla olevasta listasta löytyy teemojen käsittelyyn sopivia kysymyksiä, jotka ovat jaettu eri aihealueisiin. Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin ja katsokaa elokuva. Tämän jälkeen ohjaaja antaa valitsemiaan kysymyksiä ryhmille pohdittavaksi kysymyskerrallaan; kysymyksiä voi pohtia esimerkiksi noin 3-5min ajan, jonka jälkeen pohdinnat käydään ryhmittäin läpi.

Seurustelu

- Minkä ikäisenä on sopivaa aloittaa seurustelu?
- Doiko ihastuminen tai seurustelun aloittaminen olla haittana kaverisuhteille? Mikä olisi hyvä tapa toimia, jos kaverukset ihastuvat samaan henkilöön?
- Kumman pojan luulette Meerin valinneen? Miksi?
- Mitä ominaisuuksia toivoisit seurustelukumppanillasi olevan?
- Mitä rakkaus on? Mitä rakkaus ei ole? Miten kahden ihmisen rakkaus eroaa Jumalan rakkaudesta?
- Mikä ero on ihastumisella ja rakkaudella?
- Minkä määrittelette miehekkäiksi ja minkä naisellisiksi piirteiksi?

Kuolema ja iankaikkisuus

- Mitä Mikaelille tapahtui?
- Oliko Meeri syyllinen Mikaelin kuolemaan?
- Miten kuolema vaikuttaa läheisiin?
- Pelkäätkö kuolemaa? Mikä kuolemassa pelottaa?
- Mitä ajattelet ihmiselle tapahtuvan kuoleman jälkeen?
- Haudalla on teksti: "Elämä on lahjaksi annettu. Sen kulkua ei voi hallita." Mitä tällä tarkoitetaan?
- Lue Raamatusta Joh. 5:24, 1. Tess 4:13-14 ja Ilm. 21:1-8. Mitä niissä sanotaan tapahtuvan ihmiselle kuoleman jälkeen?
- Mikä on elämän tarkoitus? Mitkä ovat teille tärkeitä asioita elämässä? Mikä on elämän tarkoitus Raamatun näkökulmasta tarkasteltuna? (Joh. 3:16, Matt. 22:36-40)

Itsenäistyminen ja aikuistuminen

- Mitä itsenäistyminen ja aikuistuminen tarkoittaa?
- Minkä ikäisenä nuoresta tulee aikuinen?
- Minkä ikäisenä nuori saa päättää kaikista asioista hänen elämässään?

- Millainen ihminen on lapsi? Luettele lapsen ominaisuuksia.
- Millainen ihminen on aikuinen? Luettele aikuisen ominaisuuksia.
- Missä asioissa nuoruus merkitsee lisääntyvää vapautta?
- Missä asioissa itsenäistyminen ja aikuistuminen merkitsee lisääntyvää vastuuta?
- Millainen aikuinen haluaisit itse olla?
- Suunnitteletko sinä elämääsi? Elätkö päivän kerrallaan vai teetkö suunnitelmia pitkällä tähtäimellä?

Tulevaisuus

- Mitä toivot tulevaisuudeltasi? Mitkä asiat tulevaisuudessa peittävät sinua?
- Doiko tulevaisuutta suunnitella etukäteen?
- Lukekaa Raamatusta Matt. 6:25-34, Jer. 29:11 ja Ps. 121. Miten Raamatun näkökulmasta käsin suhtaudut tulevaisuuteen?
- Lyhytelokuvassa Meerin unelmana oli tulla lumilautailun ammattilaiseksi. Mitä unelmia sinulla on? Ovatko unelmat toteutuneet, onko ne muuttuneet vai ovatko ne vielä toteutumassa?

Toiminnallisia tehtäviä

Toiminnallisiin tehtäviin kannattaa varata enemmän aikaa. Osaan tehtävistä olisi hyvä varata myös kartonkia, tusseja, A4 -paperia ja kyniä koko ryhmälle.

- Kirjoittakaa itsellenne kirje tulevaisuuteen. Miten näet itsesi viiden vuoden kuluttua? Mistä sinä nyt haaveilet ja unelmoit? Kirjeen voi kirjoittaa A4-kokoiselle paperille. Kirjeen sisällön voi halutessaan jakaa muulle ryhmälle. Vaihtoehtoisesti tehtävän voi toteuttaa siten, että piirtää A4-kokoiselle paperille ”oman tulevaisuuden”. **(YKSILÖTEHTÄVÄ)**

- Piirrä paperille aikajana. Merkitse aikajanaan elämäsi eri vaiheita ja sinulle tärkeitä ja merkittäviä tapahtumia. Voit esimerkiksi lisätä aikajanallesi oman syntymäsi, koulun alun, tärkeän ystävyys-suhteen alkamisen, harrastukset jne. Jatka aikajanaa tästä noin viisi vuotta eteenpäin. Mitä toivot, että elämässäsi tapahtuu tänä aikana? **(YKSILÖTEHTÄVÄ)**

- Jaloilla äänestämisen. Ohjaaja esittää väittämiä ryhmälle, jonka jälkeen ryhmäläiset äänestävät, ovatko väitteistä samaa mieltä, eri mieltä tai jotain siltä väliltä. Ohjaaja näyttää oppitilasta paikat, mihin samaa mieltä olevat kokoontuvat ja mihin eri mieltä olevat kokoontuvat. Väittämien jälkeen ohjaaja kyselee perusteluista ryhmäläisiltä, miksi olivat asiasta samaa tai eri mieltä. Ohjaaja voi valita alla olevasta listasta väitteitä tai keksiä itse väittämiä.

x Meeri valitsi Mikaelin (pojan, joka lähti Alpeille laskemaan)

x Meeri on syyllinen Mikaelin kuolemaan

- x Seurustelu haittaa kaverisuhteita**
- x Jokaisella ihmisellä pitäisi olla haaveita ja unelmia**
- x Elämällä on tarkoitus**
- x 15-vuotias on valmis seurustelusuhteeseen**
- x 15-vuotias saa päättää kaikista asioistaan**
- x Anteeksiantaminen on helpompaa kuin sen pyytäminen**

- Luokaa 3-5 hengen pienryhmänä posterit, jossa vastaatte seuraaviin kysymyksiin: Mikä on elokuvan viesti? Mikä on mielestänne elokuvan päälause muutamalla sanalla kerrottuna? Mikä kohtaus jäi erityisesti mieleen ja mistä arvelette sen johtuvan? Piirtäkää ja kirjoittakaa vastauksenne noin A3 -kokoiselle kartongille. Tehkää postereista oman näköisenne. Esittäkää posterinne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaa ryhmä noin 4-6 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kehittää elokuvalla esimerkiksi noin 2-5 minuutin pituinen jatko ja esittää se näytellen haluamallaan tavalla.

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Luokaa ryhmän kanssa elokuvalla jatkotarina ja toteuttakaa se sarjakuvana. Toteuttakaa sarjakuva noin A3-kokoiselle kartongille. Esittäkää sarjakuva tämän jälkeen muulle ryhmälle.

HYÖDYNSIMME TÄSSÄ MATERIAALISSA SEURAAVIA TEOKSIA:

Pruuki, Heli & Pruuki, Lassi 2002. Löytöretki - rippikoulu ohjaajien opas. Helsinki: Lasten Keskus

Koivisto, Johanna; Paalanne, Helena & Siukonen, Antti 2010. Ihan sama - eilen, tänään ja ikuisesti. Helsinki: LK-Kirjat.

Kiilunen, Katariina; Rantavuori, Markus & Salo, Kalervo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Autio, Sari & Rislakki, Elina 2011. Mediaatio - mediakasvatusmateriaalia seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyöhön ja koulujen uskonnonopetukseen. Helsinki: LK-Kirjat.

SAMARIALAINEN

Tehtäviä ja kysymyksiä lyhytelokuvan analysoimiseen

Saatteeksi ohjaajalle

Olemme tehneet tämän analyysimateriaalin opinnäytetyönämme Samarialainen -elokuvaa varten. Materiaali sisältää kysymyksiä keskustelun ja pohdinnan tueksi sekä toiminnallisia tehtäviä. Olemme ajatelleet, että analyysimateriaalia hyödynnetään sitten, että elokuvan katsomisen jälkeen oppitunnin ohjaaja jakaa ryhmän noin 3-5 hengen pienryhmiin, jossa suurin osa työskentelyistä tapahtuu. Materiaalitamme on mahdollisuus muodostaa esimerkiksi n. 45min pituinen oppituntikonaisuus, jossa elokuvan katsomiseen menee noin 20 minuuttia ja jäljelle jäävä aika varataan elokuvan analysointiin. Toisaalta materiaalin työskentelyistä voidaan jatkaa myös suoraan jonkun aiheen oppituntikonaisuuteen, jolloin elokuva toimii ikään kuin "aiheeseen herättelijänä". Ohjaajan on syytä perehtyä itse elokuvaan että analyysimateriaaliin ennen sen käyttöä, jotta voisi rakentaa analyysimateriaalista haluamansa kokonaisuuden.

Keskustelujen tarkoituksena on herättää nuoret pohtimaan asioita keskenään, jonka jälkeen ryhmien pohdintoja käydään ohjaajan johdolla läpi. Toiminnallisia tehtäviä voi käyttää pääasiassa samalla tavoin, mutta osa tehtävistä kannattaa kuitenkin toteuttaa yksilötyöskentelyinä; tämänkaltaiset tehtävät olemme merkinneet sanalla "Yksilötehtävä".

Materiaalia laatiessamme olemme hyödyntäneet mm. Max Juntusen lanseeraamaa sisältöanalyysimallia sekä seurakuntien nuorisotyössä käytettäviä teoksia, kuten "Löytöretki", "Ihan sama", "Mediaatio" ja "Isosen käsikirja". Osa menetelmistä saattaa siis kuulostaa tutuilta.

Toivotamme teille antoisia tuokioita lyhytelokuvien äärellä.

t. Atte Hartikainen & Arto Mulkahainen

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN JA POHDINNAN TUEKSI

Alla olevasta listasta löytyy teemojen käsittelyyn sopivia kysymyksiä, jotka ovat jaettu eri aihealueisiin. Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin ja katsokaa elokuva. Tämän jälkeen ohjaaja antaa valitsemiaan kysymyksiä ryhmille pohdittavaksi kysymys kerrallaan; kysymyksiä voi pohtia esimerkiksi noin 3-5min ajan, jonka jälkeen pohdinnat käydään ryhmittäin läpi.

Synti

- Mitä synti on? Miten synti näkyi elokuvassa?
- Mitä tarkoittaa perisynti? Mistä perisynti on saanut alkunsa?
- Mitä seurauksia synnin tekemisellä voi olla?
- Miten armon näkökulma tulee esille elokuvassa? Mitä se kertoo Jumalasta?
- Lukekaa Raamatusta pienoisevankeliumi (Joh. 3:16). Pohtikaa, että mikä merkitys Jeesuksen ristinkuolemalla oli ihmisille.
- Lukekaa Raamatusta Luuk. 10:25-37 kohta. Mitä ajatuksia tekstistä herää? Mitä yhtäläisyyksiä näette Raamatun vertauksen ja elokuvan välillä?

Omatunto

- Kiusatun Annin omatunto sai hänet toimimaan uhrautuvasti kiusaajansa puolesta. Onko teillä ollut tilanteita, jossa omatunto alkaa kolkuttamaan? Kuinka olet toiminut tilanteissa?

- Mikä on omatunnon tehtävä? Miksi Jumala antoi ihmiselle omatunnon?

Vapaus ja vastuu

- Mitä aikuistuminen tarkoittaa? Mitä vapauksia ja vastuita aikuistuminen tuo tullessaan?

- Lukekaa Raamatusta seuraava kappale (1. Kor. 6:12-13). Mitä se kertoo vapaudesta ja vastuusta?

Suhde toisiin ihmisiin

- Lyhytelokuvassa Annia kiusattiin. Mitä vaikutuksia kiusaamisella voi olla? Mistä kiusaaminen johtuu? Miten itse voin ehkäistä kiusaamista?

- Kultainen sääntö on eräs Jeesuksen tunnetuimmista opetuksista. Mikä on kultainen sääntö? Mitä elokuvan henkilöillä olisi ollut opittavaa Kultaisesta säännöstä?

Päihteet

- Kuuluvatko päihteet hauskanpitoon? Onko päihteiden käytöstä haittaa? Voiko pitää hauskaa ilman päihteitä?

Käskyt

- Lukekaa Raamatusta (2. Moos. 20: 1-17) tai Katekismuksesta kymmenen käskyä. Mitä siinä sanotaan? Miksi ne on annettu?

Uhrautuminen toisen puolesta

- Mikä sai Annin auttamaan kiusaajaansa elokuvan lopussa?

Toiminnallisia tehtäviä

Toiminnallisiin tehtäviin kannattaa varata enemmän aikaa. Osaan tehtävistä olisi hyvä varata myös kartonkia, tusseja, A4 -paperia ja kyniä koko ryhmälle.

- Piirrä paperille ystäväkartta. Sijoita oma nimesi paperin keskelle ja kirjoita sitten nimesi ympärille ystäviäsi. Oletko tyytyväinen tämän hetken tilanteeseen vai toivoisitko, että sinulla olisi enemmän tai vähemmän läheisiä kavereita? Ovatko samat ystävät olleet kuvioissa jo viisi vuotta sitten tai pidempään? Piirrä paksu viiva läheisimpien ystäväsi ja sinun välille. Piirrä katkoviiva niiden ystävien ja sinun välille, jotka ovat esimerkiksi koulu- tai harrastuskavereita. Voit vastata edellä mainittuihin kysymyksiin samalle paperille. **(YKSILÖTEHTÄVÄ)**

- Kirjoita paperille kolme henkilöä, joita voisit mielestäsi auttaa. Avuntarpeen ei tarvitse olla iso. Mieti, millä keinoin voisit auttaa heitä? **(YKSILÖTEHTÄVÄ)**

- Lukekaa syntiinlankeemustarina Raamatusta (1. Moos. 3). Tee näin neljän hengen pienryhmänä oma näytelmä syntiinlankeemuksesta nykyaikaisena versiona ja esittäkää se sitten muulle ryhmälle.

- Jaloilla äänestäminen. Ohjaaja esittää väittämiä ryhmälle, jonka jälkeen ryhmäläiset äänestävät, ovatko väitteestä samaa mieltä, eri mieltä tai jotain siltä väliltä. Ohjaaja näyttää oppitilasta paikat, mihin samaa mieltä olevat kokoontuvat ja mihin eri mieltä olevat kokoontuvat. Väittämien jälkeen ohjaaja kyselee perusteluita ryhmäläisiltä, miksi olivat asiasta samaa tai eri mieltä. Ohjaaja voi valita alla olevasta listasta väitteitä tai keksiä itse väittämiä.

- x Kiusaamisella ei ole mitään vaikutuksia kiusattuun
- x Kiusattu Anni teki oikein auttaessaan kiusaajaansa
- x Päihteet kuuluvat alaikäisen elämään
- x Ryhmään kuuluvan täytyy tehdä samoja asioita, mitä muutkin ryhmäläiset (kuten käyttää päihteitä tai osallistua kiusaamiseen)
- x Kostaminen on oikein joissain tapauksissa
- x Elokuvasssa esitetty nuorten elämä vastaa todellisuutta

- Luokaa 3-5 hengen pienryhmänä posterit, jossa vastaatte seuraaviin kysymyksiin: Mikä on elokuvan viesti? Mikä on mielestänne elokuvan päälause muutamalla sanalla kerrottuna? Mikä kohtaus jäi erityisesti mieleen ja mistä arvelette sen johtuvan? Piirtäkää ja kirjoittakaa vastauksenne noin A3 -kokoiselle kartongille. Tehkää postereista oman näköisenne. Esittäkää postereinne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaa ryhmä noin 4-6 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kehittää elokuvalle esimerkiksi noin 2-5 minuutin pituinen jatko ja esittää se näytellen haluamallaan tavalla.

- Luokaa 3-5 hengen pienryhmän kanssa elokuvalla jatkotarina ja toteuttakaa se sarjakuvana. Toteuttakaa sarjakuva noin A3-kokoiselle kartongille. Esittäkää sarjakuva tämän jälkeen muulle ryhmälle.

HYÖDYNSIMME TÄSSÄ MATERIAALISSA SEURAAVIA TEOKSIA:

Pruuki, Heli & Pruuki, Lassi 2002. Löytöretki - rippikoulu ohjaajien opas. Helsinki: Lasten Keskus

Koivisto, Johanna; Paalanne, Helena & Siukonen, Antti 2010. Ihan sama - eilen, tänään ja ikuisesti. Helsinki: LK-Kirjat.

Kiilunen, Katariina; Rantavuori, Markus & Salo, Kalervo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Autio, Sari & Rislakki, Elina 2011. Mediaatio - mediakasvatusmateriaalia seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyöhön ja koulujen uskonnonopetukseen. Helsinki: LK-Kirjat.

ISOVELI

Tehtäviä ja kysymyksiä lyhytelokuvan analysoimiseen

Saatteeksi ohjaajalle

Olemme tehneet tämän analyysimateriaalin opinnäytetyönämme Isoveli -elokuvaan varten. Materiaali sisältää kysymyksiä keskustelun ja pohdinnan tueksi sekä toiminnallisia tehtäviä. Olemme ajatelleet, että analyysimateriaalia hyödynnetään siten, että elokuvan katsomisen jälkeen oppitunnin ohjaaja jakaa ryhmän noin 3-5 hengen pienryhmiin, jossa suurin osa työskentelyistä tapahtuu. Materiaalitamme on mahdollisuus muodostaa esimerkiksi n. 45min pituinen oppituntikonaisuus, jossa elokuvan katsomiseen menee noin 25 minuuttia ja jäljelle jäävä aika varataan elokuvan analysointiin. Toisaalta materiaalin työskentelyistä voidaan jatkaa myös suoraan jonkun aiheen oppituntikonaisuuteen, jolloin elokuva toimii ikään kuin "aiheeseen herättelijänä". Ohjaajan on syytä perehtyä itse elokuvaan että analyysimateriaaliin ennen sen käyttöä, jotta voisi rakentaa analyysimateriaalista haluamansa kokonaisuuden.

Keskustelujen tarkoituksena on herättää nuoret pohtimaan asioita keskenään, jonka jälkeen ryhmien pohdintoja käydään ohjaajan johdolla läpi. Toiminnallisia tehtäviä voi käyttää pääasiassa samalla tavoin, mutta osa tehtävistä kannattaa kuitenkin toteuttaa yksilötyöskentelyinä; tämänkaltaiset tehtävät olemme merkinneet sanalla "Yksilötehtävä".

Materiaalia laatiessamme olemme hyödyntäneet mm. Max Juntusen lanseeraamaa sisältöanalyysimallia sekä seurakuntien nuorisotyössä käytettäviä teoksia, kuten "Löytöretki", "Ihan sama", "Mediaatio" ja "Isosen käsikirja". Osa menetelmistä saattaa siis kuulostaa tutuilta.

Toivotamme teille antoisia tuokioita lyhytelokuvien äärellä.

t. Atte Hartikainen & Arto Mulkahainen

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN JA POHDINNAN TUEKSI

Alla olevasta listasta löytyy teemojen käsittelyyn sopivia kysymyksiä, jotka ovat jaettu eri aihealueisiin. Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin ja katsokaa elokuva. Tämän jälkeen ohjaaja antaa valitsemiaan kysymyksiä ryhmille pohdittavaksi kysymyskerrallaan; kysymyksiä voi pohtia esimerkiksi noin 3-5min ajan, jonka jälkeen pohdinnat käydään ryhmittäin läpi.

Perhesuhteet

- Minkälainen on isän ja Miian (tyttären) välinen suhde? Miten suhde kehittyi elokuvan edetessä?
- Mikä oli isoveljen ja Miian välinen suhde?
- Mitä isovelji kuvasti elokuvassa?
- Mikä on perheen merkitys elämässä?
- Mitä asioita arvostat vanhemmissasi ja sisaruksissasi? Mitkä asiat puolestaan harmittavat?
- Millainen vanhempi haluaisit olla omille lapsillesi?
- Lukekaa Raamatusta seuraava kohta (Kol. 3:20-21). Mitä kyseinen Raamatun kohta opettaa perhe-elämästä? Mitä voisitte itse tehdä asian eteen?

Seurustelu / Seksuaalisuus / Vastuullisuus

- Minkä ikäisenä on sopivaa aloittaa seurustelu?
- Kuuluuko seksi seurustelusuhteeseen? Missä iässä tai tilanteessa ihminen on valmis seksiin? Lue Raamatusta Matt. 19:4-6. Mitä Raamattu opettaa seksistä?
- Mitä ominaisuuksia toivoisit seurustelukumppanillasi olevan?
- Mitä rakkaus on? Mitä rakkaus ei ole?
- Mikä ero on ihastumisella ja rakkaudella?
- Mitkä määrittelette miehekkäiksi ja mitkä naisellisiksi piirteiksi?
- Lyhyt elokuvassa vihjataan, että Miia on tullut raskaaksi. Mitä vaihtoehtoja Miialla on lapsen suhteen? Mikä olisi mielestäsi oikea ratkaisu?
- Minkälaisia elämänmuutoksia seuraa lapsen saamisen jälkeen?

Synti

- Mitä sinulle tulee mieleen sanasta "synti"? Mitä syntiä elokuvassa mielestäsi tapahtui?
- Voidaanko syntiä vertailla? Miten voidaan määritellä, mikä on pieni synti ja mikä on suuri synti? Voiko toisen synti olla suurempi kuin toisen?

- Miettikää, millaisissa asioissa olette toimineet Jumalaa, toisia ihmisiä tai itseänne vastaan.

- Mikä oli Ilonan rooli elokuvassa? Mitä Ilona kuvastaa hahmona?

Omatunto

- Lyhytelokuvan lopussa Miia purskahtaa itkuun nähdessään isoveljen. Mistä arvelette sen johtuvan?

- Mitkä ovat olleet elämässäsi sellaisia tilanteita, kun on alkanut "omatunto kolkuttamaan"?

Oikea ja väärä / Päihteet

- Lyhytelokuvassa Ilona ja Miia kostavat Miian isoveljelle, koska hän oli hakenut Miian pois bileistä. Tekikö Ilona ja Miia oikein kostaessaan veljelle?

- Mistä tiedät, että mikä on oikein ja väärin?

- Keksikää asioita, jotka ovat itsessään vääriä, mutta joissain tilanteissa kuitenkin oikeutettuja. Miettikää, että missä kulkee raja väärän ja "oikeutetun väärän" välillä erilaisissa asioissa.

- Kuuluvatko päihteet hauskanpitoon? Onko päihteiden käytöstä haittaa? Voiko pitää hauskaa ilman päihteitä?

Raamattu / Jumala

- Miten armo näkyy lyhytelokuvassa?
- Lukekaa Raamatusta Jeesuksen vertaus tuhlaajapojasta (Luuk. 15:11-32). Keitä vertauksen henkilöt kuvastavat? Löysittekö vertauksen henkilöt myös elokuvasta?

Elämän ura ja tulevaisuus

- Lyhytelokuvassa esitettiin elämän raadollisuutta sekä anteeksiantoa ja rakkautta. Millaista on mielestänne hyvä elämä?
- Lyhytelokuvassa Miian päämäärä oli tulla huippu-urheilijaksi. Mikä on mielestänne elämän päämäärä? Mitkä ovat teille tärkeitä asioita elämässä?
- Mikä on elämän päämäärä Raamatun näkökulmasta tarkasteltuna? (Joh. 3:16, Kol. 1:16, Matt. 22:36-40, Matt. 6:33)
- Mitä toivot tulevaisuudeltasi? Mitkä asiat tulevaisuudessa pelottavat sinua?
- Lukekaa Raamatusta Matt. 6:25-34, Jer. 29:11 ja Ps. 121. Miten Raamatun näkökulmasta käsin suhtaudut tulevaisuuteen?

Toiminnallisia tehtäviä

Toiminnallisiin tehtäviin kannattaa varata enemmän aikaa. Osaan tehtävistä olisi hyvä varata myös kartonkia, tusseja, A4 -paperia ja kyniä koko ryhmälle.

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Pienryhmät lukevat katekismuksesta kuudennen käskyn. Siinä puhutaan oikeastaan avioliitosta, mutta sitä voidaan soveltaa myös seurusteluun. Ryhmien tehtävänä on laatia käskyn pohjalta hyvän seurustelun viisi "pelisääntöä".

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Pienryhmät lukevat Raamatusta Kor. 13:1-8, 13. Pienryhmät pohtivat sen jälkeen seuraavia kysymyksiä: Millä tavalla ihmissuhteissamme onnistuu Paavalin kuvaama rakkaus? Miten sinä tahtoisit rakastaa? Tehkää kartongista sydän ja kirjoittakaa asiat siihen.

- Jaa ryhmä 3-5 hengen pienryhmiin. Ryhmät lukevat katekismuksesta neljännen käskyn. Tehkää sen pohjalta viisi sääntöä tai ohjetta perheesi jäsenille.

- Kirje omille vanhemmille. Tehtävänä on kirjoittaa asioista, jotka ovat nuoren mielestä hyvin omassa perheessä ja myös asioista, joista haluaisi neuvotella vanhempien kanssa. Ohjaaja voi tämän jälkeen kysyä, haluaako joku jakaa omia ajatuksiaan muulle ryhmälle; oleellisinta tehtävässä ei kuitenkaan ole muille asioiden jakaminen, vaan nuorten oma pohdinta. **(YKSILÖTEHTÄVÄ)**

- Jaloilla äänestäminen. Ohjaaja esittää väittämiä ryhmälle, jonka jälkeen ryhmäläiset äänestävät, ovatko väitteestä samaa mieltä, eri mieltä tai jotain siltä väliltä. Ohjaaja näyttää oppitilasta paikat, mihin samaa mieltä olevat kokoontuvat ja mihin eri mieltä olevat kokoontuvat. Väittämän jälkeen ohjaaja kysyy perusteluita ryhmäläisiltä, miksi olivat asiasta samaa tai eri mieltä. Ohjaaja voi valita alla olevasta listasta väitteitä tai keksiä itse väittämiä.

x Vanhempien tehtävä on päättää 15-vuotiaan nuoren kaikista asioista

x Vanhempia täytyy kuunnella joka tilanteessa

x 15-vuotias on valmis seurustelusuhteeseen

x Seksi kuuluu avioliittoon

x Kaikkia asioita ei voi antaa anteeksi

x Menestyminen on tärkeintä elämässä.

x Kostaminen on oikein joissain tapauksissa

x On olemassa pieniä syntejä ja suuria syntejä

- Luokaa pienryhmänä posterit, jossa vastaatte seuraaviin kysymyksiin: Mikä on elokuvan viesti? Mikä on mielestänne elokuvan päälause muutamalla sanalla kerrottuna? Mikä kohtaus jäi erityisesti mieleen ja mistä arvelette sen johtuvan? Piirtäkää ja kirjoittakaa vastauksenne noin A3 -kokoiselle kartongille. Tehkää postereista oman näköisenne. Esittäkää posterinne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaa ryhmä noin 4-6 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kehittää elokuvalla esimerkiksi noin 2-5 minuutin pituinen jatko ja esittää se näytellen haluamallaan tavalla.

**- Luokaa noin 3-5 hengen pienryhmän kanssa elokuvalla jatko-
tarina ja toteuttakaa se sarjakuuna. Toteuttakaa sarjakuua
noin A3-kokoiselle kartongille. Esittäkää sarjakuua tämän jäl-
keen muulle ryhmälle.**

HYÖDYNSIMME TÄSSÄ MATERIAALISSA SEURAAVIA TEOKSIA:

Pruuki, Heli & Pruuki, Lassi 2002. Löytöretki - rippikoulu ohjaajien opas. Helsinki: Lasten Keskus

Koivisto, Johanna; Paalanne, Helena & Siukonen, Antti 2010. Ihan sama - eilen, tänään ja ikuisesti. Helsinki: LK-Kirjat.

Kiilunen, Katariina; Rantavuori, Markus & Salo, Kalervo 2002. Isosen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Autio, Sari & Rislakki, Elina 2011. Mediaatio - mediakasvatusmateriaalia seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyöhön ja koulujen uskonnonopetukseen. Helsinki: LK-Kirjat.

TEHTÄVIÄ LYHYTELOKUVAN ANALYSOINTIIN

Alla olevasta listasta löytyy elokuvan käsittelyyn soveltuvia analyysitehtäviä. Ohjaaja voi valita listasta sellaisia tehtäviä, jotka soveltuvat tietyillä oppitunneilla käytettäväksi.

- Jaloilla äänestäminen. Ohjaaja esittää väittämiä ryhmälle, jonka jälkeen ryhmäläiset äänestävät, ovatko väitteestä samaa mieltä, eri mieltä tai jotain siltä väliltä. Ohjaaja näyttää oppitilasta paikat, mihin samaa mieltä olevat kokoontuvat ja mihin eri mieltä olevat kokoontuvat. Väittämän jälkeen ohjaaja kyselee perusteluita ryhmäläisiltä, miksi olivat asiasta samaa tai eri mieltä. Ohjaajan tehtävänä on keksiä elokuvaan liittyviä väitteitä esimerkiksi tämän kaltaiseen muotoon:

- x Henkilö X teki oikein kostaessaan veljelleen
- x Anteeksiantaminen on tärkeää joka tilanteessa
- x Päihteet kuuluvat alaikäisen elämään

- Jaa ryhmä noin 4-5 hengen pienryhmiin. Luokaa pienryhmänä posterit, jossa vastaatte seuraaviin kysymyksiin: Mikä on elokuvan viesti? Mikä on mielestänne elokuvan päälause muutamalla sanalla kerrottuna? Mikä kohtaus jäi erityisesti mieleen ja mistä arvelette sen johtuvan? Piirtäkää ja kirjoittakaa vastauksenne noin A3 -kokoiselle kartongille. Tehkää postereista oman näköisenne. Esittäkää posterinne muulle ryhmälle tämän jälkeen.

- Jaa ryhmä noin 4-6 hengen pienryhmiin. Pienryhmien tehtävänä on kehittää tarinalle esimerkiksi noin 2-5 minuutin pituinen jatko ja esittää se näytellen haluamallaan tavalla.

- Jaa ryhmä noin 3-5 hengen pienryhmiin. Luokaa ryhmän kanssa elokuvalla jatkotarina ja toteuttakaa se sarjakuvana. Toteuttakaa sarjakuva noin A3-kokoiselle kartongille. Esittäkää sarjakuva tämän jälkeen muulle ryhmälle.